

Wprost

egzemplarz
pocztowy

10
groszy

prenumerata
miesięczna

2,50

Ilustrowany dziennik narodowy i katolicki

Redaktorzy: tekstu redakcyjnego na str. 3 — Stanisław Czapiewski; tekstu redakcyjnego na str. 1, 2, 4, 5, 8, tygodniowego dodatku „Na przelaj przez kraj i świat” oraz działu powieści — Jan Płazak; tekstu redakcyjnego mutacji „K” na str. 6 i 7 — Henryk Walter; tekstu redakcyjnego mutacji „L” na str. 6 i 7 — Konstanty Dobrzyński; działu rozrywek umysłowych — Stanisław Roskosz; działu sportowego — Stefan Śliwiński; działu programów radiowych — Zdzisław Antoniewicz. Ogłoszenia i reklamy — A. Leśniewicz. Wszyscy w Poznaniu

Zakład i miejsce odbicia, wydawca i miejsce wydania: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna, Poznań, św. Marcin 70.

Nr 66 Wydanie

Ł

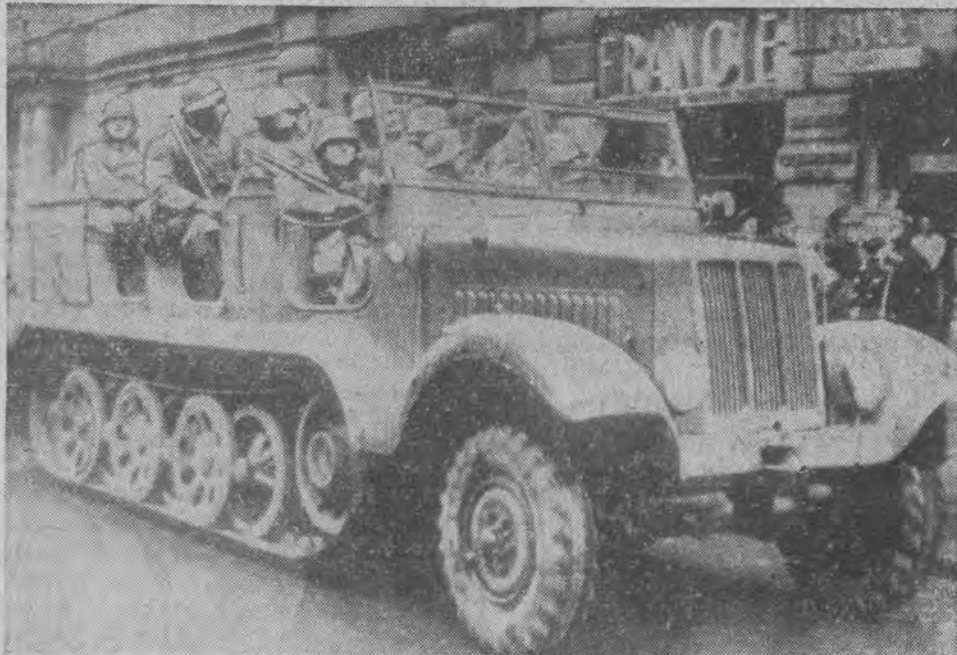
Rok 69

Poniedziałek, dnia 20 marca 1939

„Naród niemiecki srogo tego pożałuje“

Chamberlain przeciw Rzeszy

Niezwykłe ostra mowa premiera angielskiego przeciw Rzeszy — Najazd na ziemię słowiańską otworzył światu oczy na grozę niebezpieczeństwa niemieckiego — „Czy w tych warunkach można wierzyć niemieckim zapewnieniom i gwarancjom?“

Wypróbowaną już hitlerowską metodą zaskoczenia zagarnęły Niemcy, rozbijwszy poprzednio Czecho-Słowację, terytorium Czech. Gdy jeszcze prez. Hachc i min. Chvalkowsky układali się w Berlinie z Hitlerem, już oddziały wojska niemieckiego wkroczyły do pogranicznych miejscowości czeskich. Na zdjęciu widzimy wkroczenie „Reichswehry” do Pragi. Zastąpione szczerne okna, opustoszałe ulice gdzieś tam tylko zwarte grupy Niemców, nie tyle rozentuzjasmowanych ile raczej ciekawych — oto ponury obraz, jaki przedstawiała Praga, pełna w te tragiczne dni turkotu wozów pancernych i stukotu butów teutońskich...

Londyn. (Tel. wł.) Premier Chamberlain wygłosił w piątek na zebraniu klubu konserwatywnego w Birmingham wielką mowę polityczną. Na wstępie minister usprawiedliwił się, że przychodzi mu wypowiedzieć tak ważne słowa w dniu 70-lecia urodzin.

„Jest pewnym — mówi Chamberlain, — że wypadki ostatnie poruszyły i wstrząsnęły całym światem jak żadne inne. Ponieważ w dniu wczorajszym w Izbie Gmin złożyłem oświadczenie, utrzymane w spokojnym tonie, mogło powstać mniemanie, że mnie wypadki te nie poruszyły. Krytykowano mnie z tego powodu i postawiono różne zarzuty.

„W istocie tak nie jest. Uczyniono mi zarzut, że aneksja Czecho-Słowacji to wynik mojej polityki i porozumienia monachijskiego. Hitler złożył wobec mnie uroczyste zapewnienie, — że sprawa sudecka to ostatnie jego rozszerzenia terytorialne. Przeciwnie oficjalnie Hitler stwierdził w różnych swoich przemówieniach, że „Niemcy nie chcą żadnego Czech”, że po Sudetach nie mają żadnego interesu w Czecho-Słowacji.

„Dane mi oświadczenia Hitler złożył dobrowolnie. Czyż w tych warunkach nie mogłem żywić pewnych nadziei?

„Zagwarantował granice Czecho-Słowacji. Postępek Hitlera wywołał rozczarowanie; oburzenie nie tylko u

nas i w Europie, ale i w całym świecie. Hitler uzurpuje sobie prawo działania na własną rękę wbrew danym przyrzeczeniom współdziałania na drodze porozumienia i pokoju ze wszystkimi zainteresowanymi partnerami z Monachium.

„Jeżeli Hitler twierdzi, że w Czecho-Słowacji były niepokoje, to czyż w ten argument ktokolwiek uwierzy?

Czyż te niepokoje nie były inicjowane z zewnątrz? Czy poza Niemcami ktokolwiek w świecie w to uwierzy, że ta mała Czecho-Słowacja mogła zagrozić „swoimi niepokojami” potężnym Niemcom? Czy w tych warunkach można wierzyć nowym zapewnieniom i gwarancjom, wypowiedzianym z tych samych ust?

Premier Chamberlain przypomniał

dalej postępowanie Rzeszy i jej akty bezprawne, począwszy od Nadrenii aż do „Anschlusu” i sprawy Sudetów. Zawsze powtarzało się to samo bezprawne działanie.

Dalej Chamberlain wspomina o nieszczęśliwych, którzy wobec rozpoczęcia działania tajnej policji niemieckiej dostali się w mściwe ręce „Gestapo”, o licznych aresztowaniach i prześladowaniach politycznych, cechujących działalność władców niemieckich.

„I tu narzuca się nam nowe pytanie: Czy wydarzenia ostatniego tygodnia to koniec jednej awantury i przygody, czy też początek nowej? Czy wступujemy w okres przygotowania do oparcia i ujarzmienia siłą świata pod jedno wladztwo?

„Nie chcę na te pytania dziś odpowiadać. Nad tym trzeba się głębiej zastanowić.

„Wypadki te wywołały oburzenie we wszystkich narodach i państwach nawet pozaeuropejskich. Mam prawo twierdzić, że rozpoczął się odruch przeciwdziałania tym metodami, odruch, którego tempo zostanie jeszcze przyspieszone. Aby bronić pokoju i drogiej naszej wolności oświadczamy, że wydarzenia w Europie południowo-wschodniej nie są nam obojętne i sądzimy, że zainteresowane państwa zwrócą się do nas o radę. Jeżeli kto-

(Ciąg dalszy na stronie 2)

Snieżno-biała bielizna jest dumą każdej pani domu. Wiadomo, że śnieżną białość bielizny osiąga się najłatwiej, używając do prania ogólnie znane

wysuszone mydło

Tukan

P. 3256-T. 545

(Ciąg dalszy ze strony 1) kolwiek sądzi, że ostatnie wydarzenia mocno nadwyrężyły kręgosłup Anglii, jej miłość pokoju i wiare weń, że jesteśmy gotowi uczynić wszystko, by bronić tylko tego pokoju, to się mocno myli. Cenimy i kochamy pokój, lecz stokrć więcej jeszcze naszą wolność, którą cieszymy się od stuleci i której nie oddamy za nic.

„W całym naszym kraju nie ma nikogo, kto by inaczej myślał. Wolności naszej wbrew wszelkiej miłości poko-

ju nie oddamy. Z uczuciem pełnej odpowiedzialności mówię, że zawsze informowałem wszystkich uczciwie o wszystkim. Wszystkie moje przemówienia przepelnione były taką wiarą. I tu na tym miejscu przed Monachium stwierdzałem to samo. Było to zaledwie przed 6 miesiącami. Oprzemy się kategorycznie wszystkim zakusom zawojowania świata.

„Anglia dozbroiła się należycie i dziś jest silniejsza i potężniej uzbrojona, niż przed 6 miesiącami, kiedy

byliśmy niemniej zaskoczeni. Nie chcę więc pozostawić żadnej wątpliwości i nie chcę dać powodu do pomyłki: Przeciwstawimy się zdecydowanie wszystkiemu temu, co się może stać. Cały naród, jego wiara i zaufanie jest dowodem tego, że gotowi jesteśmy bronić naszej miłości do pokoju, a przede wszystkim wolności.

„W pełnym poczuciu tej odpowiedzialności i mych dzisiejszych słów wyrażam przekonanie, że naród niemiecki srogo żalować będzie tego, co zrobił teraz jego obecny rząd”.

Pod koniec zebrania premier Chamberlain interpelowany przez przewodniczącego zebrania stwierdził jeszcze raz stanowczym i energicznym głosem:

„Nie mamy powodu do rezygnacji. Nie potrzebujemy tracić otuchy i odwagi. Dziś jesteśmy silniejsi niż kiedykolwiek, silniejsi niż przed rokiem, po-tega nasza jest mocarstwowa.

„Każdy akt bezprawia nosi w sobie zarodki należytej kary. Postępek rządu niemieckiego może okazać się bardzo niepomyślny w przyszłości.

„Nie chciałbym być prorokiem, ale wydaje mi się, że naród niemiecki głęboko pożałuje postępowania i działania jego obecnego rządu.”

nr 7265

nych Czecho-Słowacji, na 166 milionów dolarów.

Demarche Francji i Anglii

Paryż. (PAT) Minister spr. zagr. Bonnet polecił amb. Francji w Berlinie Coulandrowi dokonać demarche w niemieckim ministerstwie spraw zagranicznych, aby zaprotestować przeciwko sytuacji, stworzonej w Czecho-Słowacji z pogwałceniem układu monachijskiego, sytuacji, której prawomocności rząd francuski nie uznaje.

Ambasador Wielkiej Brytanii w Berlinie otrzymał polecenie od swego rządu dokonania podobnej demarche.

Nagle posiedzenie gabinetu brytyjskiego

London. (PAT) Powagę sytuacji międzynarodowej jaskrawo ilustruje fakt, że Chamberlain, który zamierzał dzień swych 70 urodzin spędzić w rodzinnym mieście Birmingham, zmienił swe postanowienie i przybył po południu w sobotę specjalnie do Londynu, aby przewodniczyć na posiedzeniu gabinetu, który został nagle zwołany.

Świat wobec tragedii czeskiej

Utworzył się specjalny komitet czeski w Ameryce — Stany Zjednoczone nie uznają okupacji niemieckiej — Stanowisko Francji

Warszawa (Tel. wł.) Benesz na terenie Ameryki utworzył osobny komitet analogiczny do istniejącego w czasie wojny, w którym działa też b. ambasador w Londynie, Jan Masaryk, oraz b. prezes senatu czeskiego Soukup. Komitet podjął już akcję i jej wyrazem było zwrócenie się Benesza do rządów Ameryki, Francji i Anglii o nieuznanie aneksji Czecho-Słowacji.

Roosevelt odpowiedział zaraz na to oświadczeniem, że Stany Zjednoczone aneksji Czecho-Słowacji przez Niemcy nie uznają. Pełniący obowiązki ministra spraw zagranicznych podsekretarz stanu Welleke oświadczył, że rząd Stanów Zjednoczonych potępia fakt barbarzyństwa i podeptania niepodległości narodu czecho-słowackiego. Oba oświadczenia znalazły całkowite uznanie w izbie ustawodawczej.

Departament handlu wydał poufne instrukcje w sprawie wstrzymania wysyłek towarów do b. Czecho-Słowa-

cji. W miarodajnych kołach politycznych podkreślają, że instrukcje te pozostają w związku z przygotowywanymi zarządzeniami ustawodawczymi celem zablokowania i sekwestru zapasów złota, walut oraz wszystkich należności banków i instytucyj czecho-słowa-

wackich na terenie Stanów Zjednoczonych. Sumy te będą użyte na zabezpieczenie pretensyj obywateli Stanów Zjednoczonych wobec rządu b. republiki czecho-słowackiej. W kołach miarodajnych oceniają wysokość pożyczek i kredytów amerykańskich, udzielo-

Neurath protektorem Rzeszy w Czechach i Morawach

Karol Frank mianowany został sekretarzem stanu, a Kurt von Burgsdorff dyrektorem przy protektoracie

Berlin (PAT). Urzędowo donoszą: Kanclerz Hitler mianował ministra Rzeszy bar. von Neuratha protektorem Rzeszy w Czechach i Morawach, z siedzibą w Pradze. Bar. von Neurath sprawować będzie nadal swe urzędy jako minister Rzeszy i przewodniczący tajnej rady gabinetowej.

Kanclerz Hitler mianował zastępcę gauleitera Sudetów, Karola Hermana

Franka — sekretarzem stanu i prezydenta regencyjnego, Kurta von Burgsdorffa — dyrektorem ministerialnym przy protektoracie Rzeszy, Czech i Moraw.

Ustrój Słowacji

Bratysława (PAT). W myśl rozporządzenia rządu Słowacji powstało 9 urzędów centralnych, a mianowi-

cie: 1) prezydium rady ministrów, 2) ministerstwo spraw zagranicznych, 3) min. spr. wewn., 4) min. skarbu, 5) min. szkolnictwa, 6) min. sprawiedliwości, 7) min. gospodarstwa, komunikacji i robót publicznych, 9) min. obrony narodowej.

Przeciw Żydom w adwokataturze

Bratysława (PAT). Zgodnie z uchwałą izby adwokackiej w Bratysławie, adwokatom niearyjskim nie wolno wykonywać praktyki adwokackiej, począwszy od dnia 21 marca rb. Adwokaci niearyjscy są zobowiązani w przeciagu 24 godzin zgłosić w izbie nazwisko substytuta, w przeciwnym razie izba adwokacka mianuje dla ich kancelarii komisarza.

Hitler wyjechał z Wiednia

Wiedeń (PAT). Wczoraj o godz. 11 rano kanclerz Hitler wyjechał z Wiednia.

Wizyty ambasadorów u ministra Halifaxa

London. (PAT) Minister spraw zagr. Halifax przyjął w Foreign Office ambasadora Francji, St. Zjednoczonych i Rosji Sowieckiej, a następnie przyjął ambasadora Niemiec.

Min. Halifax poinformował przedstawicieli powyższych mocarstw o stanowisku, zajęтым przez rząd brytyjski wobec ostatnich wydarzeń i poinformował ich o treści instrukcji, przesłanej ambasadorowi brytyjskiemu w Berlinie.

Niemcy rządzą, Niemcy zakazują

Warszawa. (Tel. wł.). Na terenie Morawskiej Ostrawy, gdzie doszło do zajść, wskutek przekroczenia granicy przez wojska niemieckie, wydano zakaz fotografowania scen militarnych, zakaz przebywania od godz. 11 wieczór do 5 rana na ulicach. Złożono dotychczasowego burmistrza sen. Chalupnika, a gen. Keiner powołał Niemca Siennera. Władze niemieckie zarządziły konfiskatę broni, materiałów wybuchowych i sprzętu radiowego.

Według doniesień z Pragi zakłady „Skoda” zostały obite przez inżynierów niemieckich, a personel czeski został zwolniony. (w)

Kino „RIALTO“ w Łodzi
Przedstawia największą tragiczną świata **Elżbietę Berger** w filmie **„SKRADZONE ŻYCIE”**
Dziś dwa poranki. Ceny od 85 gr

Transporty czeskie w Gdyni

Nastęstwa zajęcia ziem czeskich przez Niemcy

(d) Gdynia (Tel. wł.) Rozbiór Czecho-Słowacji wywołał duże zamieszanie w Gdyni i w Gdańsku.

Porty polskie notowały w ostatnich miesiącach niezwykle ożywienie transportu czeskiego. W magazynach jest wiele towarów przysyłanych z Czech i takich, które nadeszły dia Pragi.

Wcielenie Czech do niemieckiego obszaru celnego i walutowego stawia szereg gdyńskich ekspedytorów, oraz

pośredników handlowych w niezwykle trudnym położeniu. Dostawcy amerykańscy w wielu wypadkach telegraficznie zarządzili wstrzymanie transportów znajdujących się już w drodze.

Również wiele kłopotów wywołuje sprawa należności za towary dostarczone Czechom z naszych składów konsygnacyjnych, oraz zapasy bawełny, sprowadzonej z obliczeniem na pozbycie jej w Czechach. (p)

Zasiłki dla mieszkańców COP-u

Warszawa. (Tel. wł.). Jednorazowe zasiłki na terenie COP-u otrzymało przeszło 5000 osób, których uposażenie nie przewyższa 200 zł miesięcznie. (w)

Kampania wyborcza jednego stronnictwa

Stambuł. (PAT) W dniu 15 bm. rozpoczęły się wybory elektorów powołanych do obrania deputowanych wielkiego zgromadzenia narodowego. Wybory te potrwać do dn. 20 bm., po czym odbędą się wybory posłów.

Kampania przedwyborcza została zainaugurowana przez stron. ludowo-

republikańskie, jedyne istniejące w kraju, którego przewodniczącym jest sam prezydent republiki Ismet Inonu.

Zgromadzenie Kupców m. Łodzi, w porozumieniu z Izłą Przemysłowo-Handlową organizuje dla kupców i pomocników oraz samoistnych rzemieślników trzy następujące kursy wieczorowe

- I. Zagadnienia prawne i podatkowe. Kurs 8-mio godzinny. Oplata zł 4. Rozpoczęcie kursu — 21. III. 1939 r.
- II. Organizacja zakupu i sprzedaży. Kurs 10-cio godzinny. Oplata zł 5. Rozpoczęcie kursu — 12. IV. 1939 r.
- III. Kontrola (księgowość) i kalkulacja. Kurs 12-to godzinny. Oplata zł 5. Rozpoczęcie kursu — 28. IV. 1939 r.

Wykłady odbywać się będą w godzinach od 20 do 21.40 w gmachu szkoły Zgromadzenia Kupców m. Łodzi, ul. Prezydenta Narutowicza 68 tel. 115-31. Zapisy na poszczególne kursy przyjmuje sekretariat szkoły codziennie w godzinach od 8 do 15.

ZNOW nowy garnitur?... NIE...

...STARY, lecz SUCHO PRANY Gdzie? w firmie

Fiedler i Kubiczek

Łódź

Przejazd 2, tel. 261-58
Piotrkowska 46, tel. 255-33
Piotrkowska 180
Piotrkowska 162
Zwirki 18, tel. 215-29

Z NASZEGO STANOWISKA

Słowa a czyny Rzeszy Niemieckiej

Trzeba było ze strony Niemiec czy-
nu tak potwornego, jak zagła-
da niepodległości narodu
czeskiego przy tajemniczym
współdziałaniu odnośnych rąk cze-
skich, by w świecie międzynarodowym
dokonał się ostatecznie ten wstrząs
moralny, jaki przeżywa obecnie
świat z powodu gwałtu germańskiego.

Świadczy o tym bardzo ostra reak-
cja zarówno w Anglii, jak w Ameryce,
gdzie prezydent Roosevelt zapowie-
dział wniesienie na Kongres projektu
zmiany ustawy o neutral-
ności Stanów Zjednoczo-
nych.

Chamberlain, który jest w opinii
angielskiej bardzo atakowany, że po-
zwolił się polityce niemieckiej wy-
wieść w pole, wystąpił z silnym
uderzeniem w Niemcy i przede
wszystkim osobiście w ich kanclerza,
jako że miał prawo wierzyć, iż Hitler
dotrzyma własnych, dobrowolnych
zobowiązań w sprawie Cze-
cho - Słowacji, zadeklarowanych
i podpisanych w erze monarchijskiej.

Dwukrotnie padły z ust Chamber-
laina słowa wyraźnej groźby,
że „naród niemiecki srogo
żałować będzie tego, co zro-
bił teraz jego obecny rząd.“
Idalej: że „każdy akt bezpra-
wia nosi w sobie zarodki
należytej kary.“

Na razie to tylko słowa — ale sło-
wa bądź co bądź z zupełnie no-
wego wobec Niemiec sło-
wnika, którym towarzyszyło zapew-
nienie premiera, że Wielka Brytania
„dozbroiła się należycie i
dzisiaj jest silniejsza i potężniej uzbrojo-
na, niż przed sześciu miesiącami, kie-
dy byliśmy (Anglicy) nie mniej zasko-
czeni.“ I oświadczył Chamberlain:

„Wypadki te wywołały oburze-
nie we wszystkich narodach i
państwach nawet pozaeuropejskich.
Mam prawo twierdzić, że rozpoczął
się odruch przeciwdziałania
tym metodom, odruch, którego tempo
zostanie jeszcze przyspieszone. Aby bron-
ić pokoju i drogiej naszej wolności
oświadczamy, że wydarzenia w Eu-
ropie południowo - wschodniej
nie są nam obojętne i sądzimy, że
zainteresowane państwa zwrócą się do
nas o radę.“

Te słowa stanowczego ostrzeżenia
i groźby pod adresem Niemiec padają
bardzo późno, ale niewątpli-
wie jeszcze nie za późno.
Bo jest na przełęczu Europy środkowej
i wschodniej duże państwo niepodle-
głe, silne militarnie, jest Polska,
dokola której zgrupować
się winny narody, kochające
rzeczywistą niepodle-
głość i gotowe jej oraz in-
tegralności całego swego
obszaru bronić do ostatniej
kropki krwi z wszystkimi
dla ewentualnych napastni-
ków konsekwencjami.

Zagadnienie „słowa a czyny“
Rzeszy Niemieckiej jest dziś przed-
miotem reakcji politycz-
nej we wszystkich ośro-
dkach myśli i działań poli-
tycznych w Europie i Ame-
ryce. Prawo międzynarodowe, regulują-
ce zasady wzajemnych stosunków i ob-
cowania państw oraz narodów, jest
wielkim dorobkiem naszej
cywilizacji. Nad tym, by „czło-
-

wiek człowiekowi nie był wilkiem“
pracowało wiele pokoleń, wychowa-
nych w blasku i ciepłe rzymskiej
chrześcijańskiej etyki i kul-
tury.

W zrodzonym ze zwyczajów i umów
prawie międzynarodowym
szanowanie umów między państwami
i deklaracji kierowników państwa, u-
znane zostały jako fundamenty
ładu i bezpieczeństwa pra-
wego. Zdarzało się niekiedy, że
któryś z partnerów nie respekto-
wał dobrowolnie przyjętych zobowią-
zań. Były to wszakże tylko owe wy-
jątki, potwierdzające regułę o po-
wszechnym przestrzeganiu umówio-
nych zobowiązań. Dochowanie
wierności układom i umo-
wom jest w moralnej spo-
łeczności tak samo sprawą

godności, jak w życiu jed-
nostki.

Państwem, dla którego nie istnieją
żadne układy i umowy międzynaro-
dowe, a tylko brutalna prze-
moc fizyczna i dzika żądza
panowania nad innymi na-
rodami — są Niemcy. Toteż zacho-
dzi pytanie czy narodowo-socjalistycz-
na Rzesza czuje się w ogóle związana
normami prawa międzynarodowego z
resztą świata?

Przed kilku tygodniami ukazała się
interesująca książka Hansa K. Kellera
pt. „Rozstanie z prawem na-
rodów“, w której autor deklaruje
się jako zdecydowany prze-
ciwnik prawa międzynaro-
dowego w jego dotychczasowej tre-
ści i postaci. Dotąd panowała, we-
dług Kellera, w sprawie narodów „sa-

ŻYCIE POLITYCZNE

ZREJESTRUJMY FAKTY W SPRAWIE GDAŃSKIEJ

Krzycząca sprawa gdańska jest w chwi-
li obecnej niecenzuralna. Wobec tego re-
jestrujemy fakty, które już przeszły przez
cenzurę.

W styczniu „Danziger Vorposten“ za-
mieścił artykuł skandalizujący polską policję.
Artykuł ten powielony w specjalnych ul-
otkach rozleplony był na murach i słu-
pach przydrożnych na terytorium Wolne-
go Miasta. Nalepiono go też na budynku
polskich inspektorów celnych w przygr-
anicznym Kalthof. Szturmowcy wybili szy-
by budynku.

W lutym „Danziger Neueste Nachrichten“
napadły na polską żeglugę uważając,
że rozbudowa polskiej floty godzi w in-
teresy Gdańska i powinna być powstrzy-
mana!

W lutym „Danziger Vorposten“, organ
Senatu gdańskiego, zapowiedział, że pre-
zydent policji w Gdańsku zakazuje rozpow-
szeczania wszystkich pism polskich w
Gdańsku. „Nie ma powodu do dalszej
cierpliwości“ — pisało pismo gdańskie.

27 lutego szef O. Z. N. gen. Skwarczyń-
ski wygłosił w Sejmie mowę, w której m.
in. powiedział: „To nie stan, jaki się wy-
tworzył w Gdańsku, jest powodem tych
wystąpień... Celem, do którego dążą re-
żyserowie zajęć ulicznych, jest stworzenie
trudności czynnikiem odpowiedzialnym za
naszą politykę ogólnopaństwową i mię-
dzynarodową. Kiedy się spogląda na to
widowisko, rodzi się nieodparte prze-
świadczenie, że komuś zależy na utrud-
nianiu naszej akcji międzynarodowej, że
ktoś z ukrycia inspirował te wypadki w
myśl wskazań dyrektyw obcych, nie nie-
mających wspólnego z polską racją stanu.“

Tegoż samego dnia studenci niemieccy
i umundurowani hitlerowcy ponownie na-
padli na studentów Polaków na Politech-
nicę Gdańską. Kilku studentów polskich
policja aresztowała.

Tego również dnia min. pełnomocny
Chodecki złożył w tej sprawie ustny pro-
test rządowi polskiemu.

I wreszcie tegoż dnia Gdańsk zażądał
satisfakcji za treść uchwał wieceu Pola-
ków na Politechnice, ponadto senat te-
ż uczelni relegował pięciu Polaków, odpo-

Oburacz trzymając
filizankę
jest taka ciężka, ale też taka
dobra, zawieca bowiem
Kawę Słodową
Kneippa

mowola“, „bezprawie“, „gwałt sankcjo-
nowany formą“. Formułki prawne,
przyjęte w świecie, były po to, aby krę-
pować spontaniczny napór nowej mo-
ralności, która zrodziła się z idei nar-
dowo-socjalistycznej. Solidarność z ty-
mi wywodami wypowiedziało czołowe
pismo niemieckie „Voelkischer Be-
obachter“.

Nowa niemiecka nauka prawa prze-
chodzi do porządku nad starymi urzą-
dzeniami. Takie pojęcia jak „pokój“,
„wojna“, „sprawiedliwość“, „sądy roz-
jemcze“, „współpraca narodów“ nabo-
rą nowej treści z obecnego ducha nie-
mieckiego i będą w Niemczech tak ro-
zumiane, jak tego wymaga im-
perializm Trzeciej Rzeszy.

Brutalne gwałty przebrały
miarę i otworzyły oczy naiw-
nym, którzy istotnych celów Niemiec
nie widzieli; świat przygotowuje się
do zbiorowej odpowiedzi ger-
mańskiemu potworowi.

Obrót czekowy PKO - szybki - tani - wygodny

Około 20 lutego na jednej z kawiarni we
Wrzeszczu i na gmachu Politechniki
Gdańskiej wywieszono tabliczkę z napisem
„Hunden und Polen Zutritt verbo-
ten“ („Psom i Polakom wstęp wzbronio-
ny“).

24 lutego odbył się w tej sprawie wiec
studentów polskich na Politechnice, gdzie
potępiono metody prusackie w Gdańsku,
obrażające polską dumę narodową. 25 lu-
tego około 400 uzbrojonych i ubranych w
mundury hitlerowców oraz studenci nie-
mieccy, a wraz z nimi profesorzy, docenci
i asystenci usunęli siłą i pobili studentów
polskich na terenie Politechniki.

26 lutego cała polska młodzież akade-
micka i narodowe środowiska odpowie-
działa na prowokację niemiecką masowy-
mi demonstracjami. Prasa polska opisu-
jąca te demonstracje została w całości
skonfiskowana. Natomiast prasa niemie-
cka w Polsce z wiadomościami o tych de-
monstracjach nie była skonfiskowana.
„Kattowitzer Zeitung“ pisała, że rząd pol-
ski nie powinien pozwolić na mieszanie
się ulicy do stosunków polsko-niemieckich
i że demonstracje studenckie obrażają
Rzeszę!

wiedzialnych za inicjatywę zwolania wie-
cu.

Rząd polski wytłumaczył Senatowi
Wolnego Miasta, że stosunki polsko-gdań-
skie opiera na znanych oświadczeniach.

Pisma gdańskie po tym oświadczeniu
rządu polskiego podały następujący ko-
mentarz: „Przedstawiciel dyplomatyczny
R. P. Polskiej min. Chodacki ustnie i na
piśmie, jako w odpowiedzi rządowi polskie-
mu na notę ustną rządu gdańskiego z dnia
27 lutego rb. udzielił prezydentowi Senatowi
Greiserowi informacji, według której rząd
polski stanowczo i wyraźnie odcina się od
obraźliwej uchwały powziętej przez pol-
skich studentów Politechniki Gdańskiej.
Rząd gdański upatruje w tym zadowala-
jące zakończenie zajęć, jakie nastąpiły w
związku z tą uchwałą“.

W marcu rząd polski wycofał znaczki
pocztowe przedstawiające Jadwigę i Ja-
giellę z mieczami krzyżackimi u stóp i
serię znaczków odnoszących się do hi-
storii polsko-gdańskiej.

Dnia 9 marca premier Składkowski od-
powiedział na interpelację poselką w spr-
wie zajęć w Gdańsku że „miały charakter
wyłącznie lokalny i nie przeniosły się na

terenie Gdańska poza ramy konfliktu w
łonie młodzieży akademickiej“. „Rząd pol-
ski jak zawsze ocenił te zajęcia pod kątem
widzenia istotnego ich znaczenia politycz-
nego, a nie pod wpływem jakichkolwiek
przejściowych nastrojów młodzieży“. Min.
Beck odpowiedział na interpelację poseł-
ską, że obraźliwa kartka na kawiarni we
Wrzeszczu nie była dziełem Niemców.
Likwidacja konfliktu jest możliwa, ponie-
waż toczą się rozmowy „w duchu pojed-
nawczym“. J. B.

ŚWIAT WOBEC GWALTU NIEMIECKIEGO

Okupacja Czech wywołała w świecie
powszechne oburzenie. Barbarzyńskie po-
deptanie niepodległości słowiańskiego na-
rodu poruszyło najbardziej obojętnych. W
poszczególnych państwach europejskich
i zamorskich politycy, dyplomaci i prasa
dają wyraz powszechnej opinii, potępia-
jącej jednomyślnie gwałt germański.

Najbardziej zdecydowane stanowisko
zajęła Anglia. Ustami premiera Chamber-
laina oświadczyła wyraźnie, że „naród
niemiecki srogo żałować będzie tego, co
zrobił teraz jego obecny rząd.“ Oznajmi-
ła również, że oprze się kategorycznie
wszelkim próbom Niemiec zawojowania
świata, oraz, że posiada dziś dostateczną
siłę, by zamiary niemieckie skutecznie
sparaliżować. Jest to już groźba wyraźna
i niedwuznaczna.

Podobne stanowisko zajęły Stany Zje-
dnoczone, gdzie prezydent Roosevelt
stwierdził, że Stany Zjednoczone nie uzna-
ją aneksji Czecho-Słowacji przez Niemcy
i że rząd amerykański potępnia ten fakt.
Równocześnie zapowiedział Roosevelt
zniesienie przez parlament ustawy o neu-
tralności Stanów Zjednoczonych. Oznac-
za to, że i Ameryka nie będzie obojętnie
patrzyła na rozwój stosunków w Europie.

Francja również nie zamierza się go-
dzić z obecnym stanem rzeczy i uznawać
zaboru Czech. Takie samo będzie stano-
wisko innych państw europejskich: Polski,
Rumunii, Rosji, Hiszpanii.

Niemcy przez swój ostatni gwałt po-
padły w zatarg z głównymi mocarstwami
świata. Będzie to miało niewątpliwie po-
ważne następstwa.

Z satyry politycznej

Rachunek

(r) Chamberlain chce pono
(Taki słyhać zdanie!)
Z powodu „zajęcia“
Zrobić... odwołanie!

Albowiem KOMORNIK
(Pewnie z niewagi!)
„Zajął“ wraz z obiektem
Pożyczkę dla Pragi!

Wszelako, jak słyhać
Z innej znowu strony.
Ani jeden szyling
Nie ma być zwrócony!

Anglia zapłaciła
Ciężkie dziś grosiwo,
Bo za „monachijskie“
Była WINNA... PIWO! —

GRABIEC

Roman Dmowski mówi:

Polityka, która ma na celu rozwój cywilizacyjny narodu na
trwałych podstawach, która chce mieć naród, zdolny do zabezpie-
czenia swej niezawisłości od wrogów zewnętrznych, a nawewnątrz nie
poddający się panowaniu mniej lub więcej kulturalnych szajek
bandyckich, która chce, ażeby obywatele narodu korzystali z wol-
ności istotnej, a nie fikcyjnej, wolności w zakresie, odpowia-
dającym dobru narodu, musi umacniać i kształcić w narodzie pocz-
ucie hierarchji i karności, starając się, ażeby hierarchja, jaką naród
posiada, czy sobie wytwarza, dobru jego jak najbardziej odpowiada-
ła. Na tem poczuciu i na tem odwołaniu się do narodowych in-
stynktów i do zrozumienia narodowego dobru musi ona przede-
wszystkim swój byt opierać. Uciekając się nawet dla dobrej
sprawy do schlebiania, kaptowania, do przekupstwa w jakiejkol-
wiek postaci, prowadzi ona gospodarkę rabunkową, bo osiąga-
jąc nawet narazie cel korzystny dla narodu, demoralizuje go, obniża
jego wartość polityczną, rozkłada jego siłę moralną, osłabia pod-
stawy jego bytu na przyszłość.

(„Polityka narodowa w odbudowanym państwie“)

CO PADNIE ŁUPEM NIEMCÓW W CZECHACH

Ogromne bogactwa naturalne i przemysłowe Czech

Włączony do Niemiec teren Czech stanowi pod względem przemysłowo-gospodarczym niezwykle ważną wyspę w Europie środkowej.

Kraj z natury niezwykle bogato uposażony

Otoczony jest od południowego zachodu Czeskim Lasem i Szumawą, od północnego wschodu Sudetami, a od południowego wschodu Pogórzem Czesko-Morawskim. Przez kraj przebiega dział wód między zlewiskami Dunaju i Łaby. Czechy wraz z Morawami, to zasadniczo kotlina wyżynna, przecięta doliną Łaby z jej dopływami: Wełtawą, Cichą Orlicą, Ohrzem, Cydliną.

Rolnictwo, postawione na bardzo wysokim poziomie

obejmuje 51 proc. ziemi ornej, 29 proc. lasów, 15 proc. łąk i pastwisk, a poza tym 2 proc. ogrodów i winnic. Wspaniale kulturowana ziemia, spóldzielczość rolnicza, pozwalały Czechom na zupełną samowystarczalność w tej dziedzinie, a równocześnie tworzyły z nich

spłchrz dla całej Czechosłowacji.

Nadmienić należy, że rolnictwo czeskie było uprzemysłowione.

Najważniejsze ośrodki gospodarcze, przemysłowe i kulturalne Czech stanowią nast. miasta: Budziejowice, Berno Morawskie, Iglawa, Morawska Ostrawa i Witkowiec (przemysł wojenny), Mariańskie Góry i Przywóz.

Przemysł czeski, który jeszcze przed wojną stał na wysokim poziomie, rozwinął się znacznie w ciągu 20-tu lat po wojnie, mając duże podwaliny pod rozwój, położone podczas wojny światowej, w czasie której pracował intensywnie dla zaopatrzenia Austro-Węgier w najkonieczniejsze maszyny, narzędzia

sprzęt wojenny.

W szczególności ogromny był prze-

mysł tekstylny, dalej cukrowniczy, żelazny, szklany, porcelanowy i papierniczy. W górnictwie Czechy posiadały bogate kopalnie węgla i rudy żelaznej.

W Czechach były następujące wyższe zakłady naukowe:

trzy uniwersytety, a to dwa w Pradze (czeski i niemiecki) i w Bernie, cztery politechniki w Pradze i Bernie (czeskie i niemieckie), wyższa szkoła wojskowa w Hranicach, wyższa szkoła górnicza w Przybramie, a dalej wyższe szkoły leśne i rolnicze w Pradze i w Bernie.

Wszystkie te miasta były jednym z najważniejszych ośrodków przemysłowych, a

w szczególności przemysłu wojennego, nie tylko w Czechach, ale i w Europie.

Czesi eksportowali stąd swe wyroby do różnych państw europejskich, szczególnie fabrykaty i półfabrykaty z dziedziny przemysłu wojennego.

W Pilźnie są wielkie zakłady przemysłowe Skody, produkujące działa i sprzęt wojenny. Ponadto jest wiele fabryk drutu, papieru, szkła, porcelany, instrumentów muzycznych, galanterii itd. W okolicy bogate złoża węglowe.

W Przybramie na południe od Pragi bogate kopalnie srebra i cynku.

Niemcy zagarnęły kraj niezwykle

bogaty, stając się bezapelacyjnym panem jego zasobów i produkcji, zarówno przemysłowej jak i rolnej.

Zajęcie Czech przez Niemcy — to ogromne zwiększenie potencjału militarnego Rzeszy.

Jak wiadomo, uzbrojenie wojska

czeskiego było pierwszorzędne, zarówno pod względem technicznym jak i ilościowym. Na trzech żołnierzy przypadał jeden karabin maszynowy, wspaniała artyleria a dalej czołgi, przede wszystkim zaś lotnictwo. Według informacji francuskiej armia czeska posiadała

przeszło 3000 samolotów różnych typów.

I to wszystko zabrano bez jednego wystrzału.

Niemniejszy łup stanowi skarbiec Banku czeskiego z jego zapasami złota, w którym znalazły się niedawno pożyczone Czecho-Słowacji przez Anglię miliony funtów szterlingów.

Do wielkiego sprzątania używajcie znanych ze swej dobroci wyrobów

Zakładów Polskiej Sp. Akc. "Persil" w Bydgoszczy

ATA Persil IMI

Kiedy Włosi zgłoszą rewindykacje?

Opinie rzymskich kół politycznych — We Włoszech liczą na Rzeszę

(d) Warszawa. (Tel. wł.) „Kurier Warsz.” donosi w depeszy swego korespondenta z Rzymu, że tamtejsze koła francuskie przewidują, iż Włochy w najbliższym już czasie wystąpią ze swymi rewindykacjami. Natomiast we włoskich kołach politycznych w Rzymie mówią, iż „gwałtowne naprężenie stosunków włosko-francuskich nie nastąpi wcześniej, zanim Niemcy nie zdolają utrwalić „nowego ładu” w krajach okupowanych”.

W „Giornale d'Italia” pisze Virgilio Gayda, że dążenia Włoch nie są

uzależniane od wydarzeń europejskich, które nastąpiły już lub jeszcze nastąpią w najbliższym czasie, albowiem „nie są one określone żadnym paktem włosko-niemieckim, choć znajdują w Niemczech pełne zrozumienie”.

Odzież zawodowa-ochronna
tylko
B. HILDEBRANDT
Poznań, St. Rynek 73/74
ag 8244/6

Inaczej zupełnie przedstawia sprawę wydawnictwo rodziny hr. Ciano „Il Telegrafo”, w którym publicysta Giovanni Ansaldo tak tłumaczy opinii włoskiej, dlaczego dotychczas jedynie Niemcy wyciągają korzyści ze współpracy z Włochami:

Anschluss i pochłonięcie Czech było już przewidziane podczas wizyty hr. Ciano w Berlinie na jesieni 1936 r. Wydarzenia te nastąpiły wcześniej, niż wypełnienie rewindykacji włoskich, bowiem Rzesza natrafiła w swym programie ekspansji środkowo-europejskiej na znacznie mniejszy opór, niż Włochy na Morzu Śródziemnym.

Giovanni Ansaldo zapewnia, że nawet gdy Niemcy zrealizują całkowicie wszystkie swe rewindykacje, to jeszcze wówczas nie odwrócą się od Włoch, ani nie odmówią potężnego poparcia dla słusznych postulatów rzymskich.

Autor ma pewność, że gdy Włochy postawią z całej siły swe żądania wobec Francji, to ona będzie musiała ustąpić.

Powitanie wojsk węgierskich pod Worochtą

Regent Horthy wyjechał na Ruś Podkarpacką

Worochta (Tel. wł.) W piątek o godz. 17,30 wyjechał z Worochty specjalny pociąg, wiozący delegację polską oraz licznych mieszkańców Worochty na powitanie wojsk węgierskich, zbliżających się do granicy państwa polskiego.

Na tzw. „Panzer Hauzie”, w odległości półtora kilometra od Woronienki przybyła delegacja przywitał dowódcą wojsk węgierskich pułkownik baron Karol Ungar, który w podniosłych słowach podkreślił znaczenie dzisiejszej chwili. W imieniu delegacji polskiej przemawiał jako przedstawiciel armii kpt. Tomkiewicz oraz wójt gminy Worochta inż. Domański. (wr)

Regent Horthy wyjechał na Ruś

Budapeszt (PAT). Regent Horthy przybył wczoraj z rana do m.

Czap, położonej na dawnej linii demarkacyjnej, i wyruszył w dalszą drogę, dążąc do wojsk, zajmujących Ruś Podkarpacką.

Dziś powitanie wojsk

Warszawa (PAT). Dziś o godz. 12 odbędzie się na stacji kolejowej w Beskidzie na linii kolejowej Wołonicz — Ławocze, uroczystość powitania i zbratnia wojsk polskich i węgierskich.

Uchodźcy z Czech w Polsce

Stanisławów (PAT). Z Keresmezoé przybył do Woronienki czeski pociąg ewakuacyjny w składzie 3 wagonów towarowych i 2 osobowych, z 87 mężczyznami, 67 kobietami i 40 dziećmi. Transport ten następnie udał się przez Nadworną do Stanisławowa, gdzie specjalnie zorganizowany Komitet udzielił uchodźcom pomocy.

Stanowisko Rumunii

Posiedzenie Rady Koronnej — Odrzucone żądanie Wołoszyna

(d) Bukareszt (PAT). Ag. Rador donosi:

O godz. 18,30 zebrała się w pałacu Rada Koronna pod przewodnictwem króla. Rada rozważyła działalność i politykę zagraniczną rządu.

Po wyczerpującej dyskusji jednogłośnie zaaprobowano akcję dyplomatyczną oraz wydane zarządzenia natu-

ry wojskowej, postanawiając je uzupełnić z punktu widzenia obrony interesów narodowych. W posiedzeniu brał udział: premier Calinescu, radcy królewscy, członkowie rządu, szef sztabu generalnego i wyżsi dowódcy wojskowi.

(d) Berlin, (tel. wł.) Jak podaje prasa niemiecka z Bukaresztu, ks. Wołoszyn zwrócił się do rządu rumuńskiego z prośbą o rozpostarcie protektoratu Rumunii nad Rusią Podkarpacką. Na czwartkowej radzie ministrów, po referacie premiera Calinescu, postanowiono nie uwzględniać tej prośby.

„ARNOLD FIBIGER”

od roku 1878 najdoskonalszy instrument w Polsce.
Kalisz, Szopena 9.
Gener. przedstawiciel:
Centralny Magazyn Pianin,
Poznań, Pierackiego 11.
Ng 8329/30

Wiosenne nowości z czystej wety
LESZCZKOW

Łódź, Piotrkowska 86

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 18 marca 1939 r.

Obligacje i papiery wartościowe:

4 1/2% wewnętrzna 66.00
3% inwestycyjna I em. 93.50 serie 97.50
3% inwestycyjna II em. 92.50 serie nie notow.
5% komwersyjna 69.00 setki
5% kolejowa 69.00
4% premijowa dolarowa 42.50 43.00
4% konsolidacyjna 67.00
4 1/2% Ziemska seria piata 64.50

Tendencja dla pożyczek nieco słabsza, dla listów niejednolita.

Akcje:

Bank Polski	130.00
Węgiel	41.00 40.50
Lilpop	93.00
Norblin	103.00
Ostrowiec	81.75 80.75
Starachowica	59.25 59.00
Zieleniewski	87.00
Zyrardów	65.00

Tendencja słabsza.

Notowania giełd zbożowo-towarowych

Bydgoszcz, 18. 3. 39 r. — Pszenica 19.00 do 19.50; żyto 14.75—15.15; jęczmień I 18.25—50, II 17.75—18; owies 14.65—15.15; mąka pszenna 65% 33—34; otręby pszenne m. 12.50—13, sr. 12.50—13, gr. 13.25—75; otręby żytnie 11—11.50.

Katowice 18. 3. 39 r. — Pszenica cz. 21.50—22, j. 20.25—20.75, zb. 19.50—20.20; żyto 14.75—15; jęczmień przem. 17.75—18.25, past. 16.50—17; owies jedn. 17.25—18, zb. 16.50—16.75; mąka pszenna 65% 32—33; otręby pszenne gr. 12.50—13, sr. 11.50—11.75, gr. 11.25—11.50; otręby żytnie 10.50—10.75.

Łódź, 18. 3. 39 r. — Pszenica jedn. 20.75 do 21.20, zb. 20.25—20.50; żyto 14.25—14.50; jęczmień przem. 18.50—19; owies I st. 16.50—17, II st. 15.75—16.25; mąka pszenna 65% 33—34; otręby pszenne gr. 12.25—12.50, sr. 12—12.25; otręby żytnie 9.75—10.

Łwów, 18. 3. 39 r. — Pszenica biała j. 20.25 do 20.50, zb. 19.25—19.50, cz. szkl. 22.50—23.50, j. 20.25—20.50, zb. 19.25—19.50; żyto I st. 14.00 do 14.25, II st. 13—13.25; jęczmień przem. 18.25 do 18.50, past. 17—17.25; owies jedn. 16.25—16.50, zb. 15.75—16; mąka pszenna 65% 34—35.50; mąka żytnia 24—26; otręby pszenne gr. 11—11.25, sr. 9.75—10, m. 11—11.75; otręby żytnie 9—9.25.

Warszawa, 18. 3. 39 r. — Pszenica cz. szkl. 22.25—22.75, j. 21—21.50, zb. 20.50—21; żyto I st. 14.50—15; jęczmień I st. 18.50—18.75, II st. 18.25—18.50; owies I st. 16—16.50, II st. 15.25 do 15.75; mąka pszenna 65% 34—35.50; otręby pszenne gr. 13.25—13.75, sr. 12.25—12.75, m. 12.25 do 12.75; otręby żytnie 10.50—11.25.

4 szalaty KAWY SFINKS
aromatyczna smaczna zdrowa tania
wytwórnia HABERBUSCH i SCHIELE
n 7292

Hitler spotka się z Horthym?

Warszawa. (Tel. wł.) Wedle pogłosek z Pragi Hitler ma spotkać się w Wiedniu z regentem Węgier Horthym, aby omówić wspólną akcję w Europie środkowej, oraz ustalenia stosunku do Rumunii.

Czytajcie i abonujcie „Illustrację Polską”!

Hołd Polonii amerykańskiej R. Dmowskiemu

Wielka akademія 20 stowarzyszeń w Chicago

Polonia amerykańska, która tak wydatnie poparła akcję Romana Dmowskiego w czasie wielkiej wojny, głęboko odczuła śmierć Wielkiego Polaka, dając temu wyraz na wielkiej akademii w Chicago.

Gdziekolwiek na świecie bije prawe serce polskie — tam wszędzie przeżył je bolesny skurcz na wieść o śmierci Romana Dmowskiego.

Hołd naszych braci Polaków w Stanach Zjednoczonych A. P. jest tym cenniejszy, że nawet i tam, na dalekiej obczyźnie starano się, zresztą bezskutecznie, „zglajchszaltować” poglądy.

W sobotę, dnia 26 lutego w sali Domu Weteranów w Chicago odbyła się uroczysta Akademia Żałobna ku czci Romana Dmowskiego, która zgromadziła olbrzymią masę publiczności.

Udział w tej akademii wzięło 20 polskich organizacji ideowych, których staraniem uroczystość ta urządzona została, tj.:

Okręg II-gi Sokolstwa Polskiego, Związek Polskich Kółek Literacko - Dramatycznych w Ameryce, Syndykat Dziennikarzy Polskich w Ameryce, Związek Oświaty i Obrony Kresów Polskich, Okręg I-szy Stow. Weteranów Armii Polskiej, Związek Młodzieży Polskiej na ziemi Washingtona, Wałne Koła Ligi Morskiej, Związek Śpiewaków Polskich w Ameryce, Okręg Illinois Syndykatu Dziennikarzy Polskich, Stanowa Kwatera Legionu Pań, Stanowa Kwatera Legionu Polskiego Armii Amerykańskiej, Kolo Ludowców w Chicago, Federacja Polskich Studentów, Okręg XII-ty Z. N. P., Okręg XIII-ty Z. N. P., Klub Polskich Studentów Szkoły Foreman, Związek Królewskich, Legion Pułaskiego, Polsko - Amerykańskie Towarzystwo Historyczne, Związek Podhalan w Ameryce, Klub Polskich Studentów Uniwersytetu De Paul.

Akademii zagaił p. Adam Olszewski, prezes Okręgu Illinois Syndykatu Dziennikarzy Polskich w Ameryce, który na przewodniczącego programu powołał inicjatora tejże uroczystości, prezesa Związku Oświaty i Obrony Kresów Polskich i prezesa polsko-amerykańskiego Tow. Historycznego, p. Leona T. Walkowicza, który wygłosił przemówienie wstępne.

Po występie chóru Chopina, przemówiła do zebranych pani Anna Neuman, była prezeska Związku Polek, b. wiceprezeska dawnego Polskiego Centralnego Komitetu Narodowego i Wydziału Narodowego, która opisała działalność naszych wybitnych rodaków czasu wojny światowej.

Imieniem młodzieży deklarację ku czci Zmarłego i starszego pokolenia wygłosił Czesław Michoń, prezes Klubu Studenckiego Wyższej Szkoły Foreman.

Następnie sędzia powiatowy Edmund K. Jarecki, jeden z najbardziej zasłużonych Polaków w Chicago odznaczył panią Annę Neuman i p. Jakuba Błaszczaka „Mieczami Hallerowskimi”, za działalność na polu narodowym, społecznym i za zasługi poniesione przy organizowaniu armii polskiej w Ameryce, która walczyła pod wodzą Narodowego Komitetu Polskiego w Paryżu.

Programowe przemówienie wygłosił cenzor Związku Narodowego Polskiego p. Franciszek Ks. Świetlik, dziekan Uniwersytetu Marquette w Milwaukee.

Poemat „Pogrzeb Romana” Dmowskiego”, pióra Konstantego Dobrzyńskiego, wygłosił p. Piotr Mallek, adiutant okręgu I-go Stow. Weteranów Armii Polskiej.

Na zakończenie odczytano szereg depesz z różnych stron Ameryki, po czym przewodniczący odczytał rezolucję ku czci Dmowskiego, którą przyjęto przez powstanie.

Program Akademii zakończono wspólnym śpiewem „Jeszcze Polska nie zginęła”.

MSZA ŚW.

W niedzielę, dn. 26 lutego w kościele św. Heleny w Chicago odprawiona

została solenna Msza św. za spójność duży śp. Romana Dmowskiego.

Mszę św. celebrował miejscowy proboszcz ks. Piotr Pyterek w asystencji ks. Jana Męcikowskiego i ks. Bronisława Czarnego.

Budujące kazanie do okazji wygłosił ks. prałat dr Aleksander Syski, prof. Seminarium polskiego w Orchard Lake, Mich.

W nabożeństwie wzięły udział

wszystkie organizacje umundurowane, jak Hallerczycy, Polacy z armii amerykańskiej, śpiewacy, Sokoli, w ogóle wszyscy członkowie organizacji ideowych w Chicago.

Powyższe uroczystości dowodzą, jak głęboko tkwi kult Romana Dmowskiego wśród wszystkich Polaków, bez względu na długość i szerokość geograficzną. (s)

„Związek bicia Żydów”

Sensacyjny proces młodych chłopców w Częstochowie

Częstochowa, 18. 3. (t) Przed Sądem Okręgowym w Częstochowie toczyła się we czwartek **sensacyjna sprawa trzech młodych chłopców, Floriana Adamusa, Leszka Przygodzkiego i Tadeusza Nabiaka, oskarżonych o zorganizowanie nielegalnego „związku bicia Żydów”, oraz o zadanie ciężkich uszkodzeń ciała Henochowi Orbachowi i Samuelowi Kenigsbergowi.** Orbach w 4 dni po swym ślubie przyjechał z Sosnowca do Częstochowy i tu został napadnięty przez nieznanego napastnika, który zadał mu uderzenia bagnetem w plecy i kark, natomiast Kenigsberg został na innej ulicy ranny bagnetem w brzuch.

Podjęcie o napaść padło na wyżej wymienionych chłopców w wieku od 16 do 18 lat. Na rozprawie **obciążyli świadkowie Floriana Adamusa**, stwierdzając, iż on właśnie zadawał ciosy bagnetem, a Leszek Przygodzki podstawił tylko Orbachowi nogę.

Ostatecznie Sąd ogłosił wyrok, **skazując Floriana Adamusa** na umieszczenie w zakładzie poprawczym, jak również **Leszka Przygodzkiego**, temu jednak zawieszając wykonanie kary na 2 lata. Tadeusz Nabiak został uniewinniony.

Z zarzutu utworzenia „związku bicia Żydów” wszyscy oskarżeni zostali uniewinnieni.

NA SEZON WIOSENNO - LETNI

N 8494

Najelegantsze damskie, męskie i dziecięce OBUWIE modniejsze

kupisz w firmie **F. KRAMER, Łódź, Piotrkowska 123, telefon 228-17**

Z wczorajszego posiedzenia Sejmu

Interpelacja posła gen. Żeligowskiego

(d) Warszawa (Tel. wł.) Bezpośrednio po otwarciu sobotniego posiedzenia Sejmu poseł gen. Żeligowski poprosił o głos. Marsz. Makowski oświadczył, że udzieli głosu w odpowiedniej chwili i przystąpił do załatwiania formalności. Przez cały czas poseł gen. Żeligowski stał.

Po załatwieniu spraw formalnych marsz. Makowski oświadczył:

„Jesteśmy znów świadkami wydarzeń historycznych. Nie moja rzecz jest udzielać odpowiednich oświeleń. Złoży je w odpowiednim czasie po uformowaniu się stosunków minister spraw zagranicznych. Ze swej strony serdecznie pozdrawiam parlament węgierski i witam fakt ustalenia wspólnej granicy z Węgrami. (Okłaski)”.

Następnie omawiając sprawę wspólnych stosunków polsko-węgierskich podkreślił, iż mimo to, że nie mieliśmy wspólnej granicy z Węgrami, nie przestały nas łączyć z nimi przyjazne stosunki.

Następnie marsz. Makowski zapytał gen. Żeligowskiego, w jakiej sprawie ma zamiar zabrać głos. Gdy generał oświadczył, iż w sprawie porządku dziennego, głos ten otrzymał.

Gen. Żeligowski oświadczył, iż ze względu na to, że dwa bratnie narody słowiańskie utraciły niepodległość, a położenie państwa polskiego jest niebezpieczne, zapytuje premiera, co ma zamiar zrobić dla spotęgowania siły moralnej i materialnej państwa.

Wniosek formalny gen. Żeligow-

Fig. 3383/4-62,376/80

skiego, aby premier oświadczył się w tej sprawie marsz. Makowski poddał pod głosowanie. Wniosek, za którym opowiedziało się około 10 posłów niezależnych upadł. (w)

Kardynał Kaspar powrócił do Pragi

Praga (PAT). Powrócił z Rzymu z uroczystości koronacyjnych Ojca św. Piusa XII arcybiskup Pragi ks. kardynał Kaspar.

Trojaczki na Podhalu

Nowy Sącz, 18. 3. — Żona Józefa Leśniaka, pracownika PKP w ubiegłym tygodniu powiła trojaczki, dwie dziewczynki i chłopczyka. Szczęśliwa matka oraz trojaczki czują się bardzo dobrze.

Wiadomość o powiciu trojaczek w tutejszym społeczeństwie wzbudziła zrozumiałą sensację.

Podziękowanie dla Sokolstwa

Warszawa (PAT). Prezes „Sokola” płk Fr. Arciszewski otrzymał z Citta del Vaticano telegram następującej treści:

„Na synowski hołd Związku Sokolstwa Polskiego i jego prezesa, Jego Świątobliwość odpowiada, udzielając błogosławieństwa apostołskiego”.

(—) Montini.

Radio nareszcie tańsze!

Dzięki Krajowym Zakładom Telefunkom w Warszawie, które w tych dniach wypuściły popularne odbiorniki bateryjne i sieciowe po niebywale niskich cenach stało się zadość tak obecnie popularnemu hasłu racjonalnego radiofonizowania kraju.

Firma Telefunken, która od dłuższego czasu produkuje w taniej produkcji najlepszych radio-odbiorników rozpoczęła obecnie wielką produkcję popularnych radioaparatur, które w cenach zaledwie po zł 115.— i 136.— za gotówkę, oraz z małą nadwyżką na raty po zł 10.— miesięcznie stały się przystępne każdemu Radioaparaty te sprzedaje na wymienionych warunkach popularna firma Radiomechanika, Poznań, św. Marcina 25, tel. 12-38. N 8695

Co prof. Wolfke robił w nocy na politechnice

Co było w paczkach, które pod osłoną nocy prof. Wolfke wywoził z Politechniki

Mały Dziennik donosi:

„W dniu 5 bm. o godz. 6,30 rano, gdy jeszcze szary świt wisiał nad Warszawą, przed gmachem Zakładu Fizycznego Politechniki Warszawskiej zajeżdżała taksówka. Nikt z niej nie wysiadł, natomiast otworzyła się brama, a z niej poczęto wynosić do taksówki jakieś tajemnicze paczki papierów, czy dokumentów.

„Gdy na świecie zrobiło się jaśniej można było dostrzec oblicza osób wnoszących papiery. Któż to taki?”

„Poznajemy. Wszak to we własnej osobie profesor Mieczysław Wolfke, osławiony protektor lotu stratosferycznego, który zakończył się tragicznie w Dolinie Chochołowskiej. Obok niego woźny Lipiec pomaga w wynoszeniu

papierów odkomenderowany do osłony profesora, który ostatnio źle się czuje na Politechnice, nie przychodzi na wykłady i unika spotkania ze studentami do tego stopnia, że najpierw wysłał woźnego dla sprawdzenia, czy droga wolna, a następnie sam dopiero wychodzi z domu. A, trzecia osoba siedząca w taksówce, to nikt inny, jak żona pana profesora, Ericka, de domo Ritzman, córka aptekarza z Wrocławia, słabo zresztą mówiąca po polsku.

„Gdy wszystkie papiery wniesiono do taksówki, zawarczał motor i samochód odjechał, jakby w kierunku dworca Głównego. Odetchnął profesor Wolfke, bo uprzednio był silnie zdenerwowany, albowiem natknął się niepo-

żądanym woźnego P. i mechanika S. Temu ostainiemu, widocznie w przystępie zdenerwowania, profesor ukłonił się pierwszy. A może się nam tylko zdawało...”

„Ale, cóż to były za tajemnicze paczki papierów?? Otóż świadkowie twierdzą, że są to te same papiery, które z mieszkania profesora przewędrowały bezpośrednio przed rewizją w jego mieszkaniu przed Bożym Narodzeniem 1938 roku do Zakładu Fizycznego Politechniki. Jak wiadomo, teren wyższej uczelni jest bardziej bezpieczny, bo eksterytorialny.

„Co było w paczkach? O tym mógłby tylko powiedzieć sam p. profesor lub jego małżonka...”

Kino „CORSO”

Po raz pierwszy w Łodzi

„ORKAN”

W roli gł.: **Charles BICKFORD**

N 8510

Marzec
19
Niedziela
Faza: 2 dzień przed nowiem

Kalendarz rzym.-kat.
Niedziela: Józef Obl.
Poniedziałek: Eufemia
Kalendarz słowiański
Niedziela: Bogdan
Poniedziałek: Polemír
Słońca: wschód 5.59
zachód 18.03
Długość dnia 12 g. 04 min.
Księżyca: wschód 5.01
zachód 16.38

Adres redakcji i administracji w Łodzi
Piotrkowska 91, tel. 173-51

Godziny przyjęć: 11 — 13 i 16 — 17
NOCNE DYZURY APTEK
Nocy dzisiejszej używają następujące apteki:
Kasperkiewicz, Zgierska 54, Richter i Łoboda,
11 Listopada 8, Zundelewicz (Zyd), Piotrkowska
25, Bojarski i Schata, Przejazd 19, Rytel,
Kopernika 26, Lipiec (Zyd), Piotrkowska 193,
Kowalski i S-ka, Rzgowska 147.

TELEFONY:
Pogotowie P. C. K. 102-40.
Pogotowie lekarzy chrześcijan 111-19
Pogotowie Ubezpieczalni 208-10.
Straży Pożarnej 8.
Pogotowie Miejskie 102-90.

TEATRY
Teatr Miejski — o godz. 12 — „Nasze miasto”.
Teatr Polski — o godz. 16 — „Subretka”, o
20.30 — „Matka Natura”.

KINA:
Capitol — „Konflikt”.
Corso — „Orkan”.
Ikar — „Sekretarka jej męża” i „Bitwa na
Broadway”.
Metro — „Alpejskie osły”.
Oświatowy-Słońce — „Rakieta na Marsa”.
„Maskarada”.
Palace — „Głos matki”.
Palladium — „Romanse cygańskie”.
Przedwiośnie — „Zapomniana melodia”.
Rialto — „Skradzione życie”.
Stylowy — „Indyjski grobowiec”.

KRONIKA MIEJSCOWA
Wybory delegatów

Na skutek zarządzenia Inspektora Pracy poszczególne związki zawodowe do dnia 25 bm. mają złożyć listy swych kandydatów na delegatów fabrycznych w zakładach I. K. Poznańskiego. Wybory odbędą się po raz pierwszy według nowego systemu w tajnym głosowaniu, a ponieważ chodzi tu o jedne z największych zakładów, zatrudniające 6000 robotników, przeto wszystkie związki dokładają starań aby postawić swe szanse najlepiej.

Tow. Cyklistów „Rekord” na ścigacza
Tow. Cyklistów „Rekord” w Łodzi złożyło na budowę ścigacza województwa łódzkiego kwotę 40 zł.

Poznajmy ziemię wschodnią!
Tow. Popierania Rozwoju Ziemi Wschodnich, oddział w Łodzi, zorganizowało kurs „Wiedzy o Ziemiach Wschodnich”.

W poniedziałek, dn. 20 bm. o godzinie 19.30 w sali Domu Katolickiego przy ulicy Gdańskiej 111 dalszy ciąg wykładów.

Zebranie sezonowców
W lokalu własnym przy ul. Bandurskiego 9/11 w niedzielę, dnia 19 marca rb. o godzinie 10 odbędzie się zebranie sezonowców zorganizowane przez zw. zaw. Pracowników Zakładów Użyteczności Publicznej „Praca Polska”.

Nowe władze S. K. S.
Nowe władze Strzeleckiego Klubu Sportowego w Łodzi, wybrane na ostatnim walnym zebraniu, ukonstytuowały się następująco: inż. A. Kartasiński — prezes, oraz członkowie zarządu: E. Neuman, T. Kolodziejki, R. Stebelski, Z. Przeradzki, M. Wieczorkówna, K. Preiss, Z. Lewandowska, S. Malicki i W. Kolodziejki.

Zarząd koła Przyjaciół Harcerstwa
Wybrany na walnym zebraniu zarząd Koła Przyjaciół Harcerstwa przy hufcach łódzkich ukonstytuował się w sposób następujący: przewodnicząca — Wanda Wojewódzka, wiceprzewodniczący — Hilariusz Illinicz, sekretarz — Piotr Helak, skarbnik — Zygm. Łuczowski, obwodowy kierownik kół przyjaciół — Jan Waltratus, przewodniczący sekcji dochodów niestałych — Mieczysław Krucaży, członek zarządu — Henryk Pawlikowski, kapelan harcerstwa — ks. Bronisław Butkiewicz, komendantka środowiska hufców harcerki i zuchów — Monika Jaszczakowa, komendant hufca harcerzy — Zenon Amanowicz.

Pod kołami podmiejskiego tramwaju
Na ul. Staszica w Rudzie Pab. wpadł pod koła tramwaju podmiejskiego 30-letni Wiktor Fronczak, zam. w Rudzie przy ul. Zielonej 10. Koła obcięły Fronczakowi obie nogi do kolan. Rannego przewieziono do szpitala w stanie ciężkim.

KRONIKA DNIA
W Zjednoczonych Zakładach Scheiblera i Grohmana uległ wypadkowi 32-letni Tadeusz Wojciechowski (Okrze 27), który odniósł złamanie ręki. Przewieziono go do szpitala.
W fabryce Bracia Geyer (Zgierska 96) uległ wypadkowi przy pracy 29-letni Otto Szyfner (Kaszubska 6).
Rezier Hugo (L'omorska 84) wysłał robotnika z przedzą wartości 100 zł, by odniósł odbiorcy na ul. Zachodniej 58. Gdy robotnik nawiązywał się tam, wyszedł z bramy Szmul Najman (Pilsudskiego 68) i podając się za odbiorcę, odebrał paczkę. Traf zrzucił, że akuratnie podparzył to jeden z pracowników składu, dla którego przedzą była przeznaczona i oszustą zatrzymał. Najman przekazany został władzom sądowym.
Na ul. Sterlinga 12 spadła maszyna z wozu

Totalne zapędy łódzkich marksistów

Do komisji wyłonionej dla zbadania gospodarki teatrów w miejskich nie powołano narodowców

Klub radnych narodowych w Łodzi wysłał do Wojewody Łódzkiego następujące zażalenie:
Do Pana Wojewody Łódzkiego w miejsc.

przewodniczącego Klubu u adw. Franciszka Szwałdera, ul. Przejazd Nr. 40.

Zażalenie
Na posiedzeniu Rady Miejskiej m. Łodzi w dn. 16 lutego 1939 r. na wniosek Irakoji radnych P. P. S., Klasowych Zwią-

ków Zawodowych i Bundu została powołana większością głosów w jednym głosowaniu Komisja dla zbadania całokształtu gospodarki finansowej Teatrów Miejskich i wykonania umowy, zawartej z Zarządem Miejskim w Łodzi. Nad wyborem członków Komisji oddzielnego głosowania Przewodniczący nie zarządził, ani też nie wzywał klubów radzieckich do składania swoich list. W myśl § 12 regulaminu Komisji Rady Miejskiej w Łodzi członków Komisji powołuje Rada na zasadach proporcjonalności na okres jednego roku kalendarzowego. Postanowienie to dotyczy wszelkich komisji, zarówno komisji stałych, jak czasowych lub powołanych do poszczególnych spraw (§ 3 ust. 1 regulaminu).

Ponadto należy mieć na uwadze, że regulamin komisji stanowi część integralną regulaminu obrad Rady Miejskiej i że uchwały odnoszące regulaminu wymagają kwalifikowanej większości (§ 14, ust. 3, § 58 regulaminu).

W tych warunkach należy uznać, że powołana na wstępie uchwała, w części dotyczącej powołania członków komisji zapada z wyraźnym pogwałceniem § 3 z ust. 1 i § 12 regulaminu Komisji Rady Miejskiej m. Łodzi, wobec czego prosimy Pana Wojewodę na zasadzie art. 66 ust. z dn. 23. III 1933 r. o uchylenie w trybie nadzoru uchwały w części zaskarżonej.

Równocześnie prosimy o wydanie polecenia Prezydentowi m. Łodzi, aby zawisł zaskarżoną uchwałę do czasu rozpoznania niniejszego zażalenia.

Groźny pożar magazynów fabrycznych

Pożar wybuchł w nocy — Część towarów zdołano uratować

Łódź, 18. 3. — Nocy wczorajszej o godz. 2 w magazynach gotowych towarów Sp. Akc. N. Eitingon, przy ul. Żwirki 12 wybuchł groźny pożar.

Jak ustalono, ogień powstał od wadliwego urządzenia przewodu kominowego, do którego wpuszczona została drewniana belka. Zapalił się sufit, a następnie nagromadzone w dużej ilości towary bawełniane. Natrafiając na łatwopalny materiał pożar rozszerzył się znacznie, tym więcej, że spostrzeżono

niebezpieczeństwo ze znacznym opóźnieniem, gdy już płomień objęły magazyny.

Na ratunek przybyła straż pożarna w sile kilku plutonów. Akcja trwała do godziny 5 rano. Zdołano uratować parter jednopiętrowego budynku magazynów, tudzież towary w tej części magazynów. Pierwsze piętro i poddasze spłonęły, wraz z dużą ilością gotowych towarów.

Straty wyrządzone przez pożar według pobieżnych obliczeń wynoszą około 80 tys. złotych.

Sukna bielskie

na ubrania, płaszcze męskie, kostiumy, płaszcze damskie w dużym wyborze najkorzystniej kupuje się z firmy

SCHWALBE i MILDE

Łódź, Główna nr 8 (przy Piotrkowskiej)

N 8479

Zabójstwo i samobójstwo w lasku pod Łodzią

Zwłoki nieszczęsnej pary kochanków odkryto dopiero po kilku dniach

Łódź, 18. 3. — W lasku Piaseczna Góra gajowy w czasie obchodu natknął się na dwa trupy — młodego mężczyzny i kobiety. Obok zwłok mężczyzny leżał pistolet załadowany trzema kulami.

Dochođenje ustaliło, że zabitymi są: 20-letnia Sennig, zamieszkała w Łodzi przy ul. Kątnej 35 i 25-letni Stanisław Rutkowski, mieszkaniec wsi Adamówka.

Z kartki napisanej wspólnie do rodziców obu samobójców wynika, że popełniają samobójstwo z powodu niemożności wspólnego pożycia. Mąż Sennigowej powołany był obecnie dla odbycia ćwiczeń wojskowych. Skorzystała z tego Sennigowa przybywając do dawnego przyjaciela. Wizyta zakończyła się tragicznym postanowieniem wspólnego samobójstwa.

Po powzięciu tej decyzji Rutkowski strzelił do Sennigowej, po czym sam wystrzałem w skroń pozbawił się życia.

Zwłoki obu samobójców, które pozostawały w lesie od kilku dni, zabezpieczono na miejscu aż do przybycia władz sądowno śledczych. Policja wszczęła dochodzenia.

Szlama Gutman zarwał skarb państwa

na około pół miliona złotych

Łódź, 18. 3. — Przed niedawnym czasem władze skarbowe ujawniły nadużycia na szkodę Skarbu Państwa, jakich dopuścił się żydowski przedstawiciel zagranicznych koncernów chemicznych Oskar Gross, od którego obecnie ściągają się milionowe należności.

Obecnie znów kontrola skarbową ujawniła nadużycia, dyrektora Towarzystwa Ubezpiecz. „Assicurazioni Generali Trieste”, Szlama vel Stanisław Gutman (ul. Sienkiewicza 49a).

Gutman jest dyrektorem Assicurazioni Generali od szeregu lat. Był dyrektorem oddziału łódzkiego mieszczańskiego się uprzednio przy ul. Narutowicza 6, ostatnio zaś w połączonym koncernie ostawionego Einhorna „General-Port-Polonia”.

Korzystając ze swego stanowiska, Gutman sam prowadził agenturę ubezpieczeniową, jednak „zapomniał” o wykupieniu patentu II kat., jak to z przepisów wynika. Ponadto, by ukryć faktyczne obroty, tudzież dochody z agentury tworzył fikcyjne agentury i fikcyjne konta przygodnych rzekomo pośredników ubezpieczeniowych i w

ten sposób zatajał przed opodatkowaniem transakcje dochodowe, które przeprowadzał na własnym koncie.

Manipulacje te, oczywiście połączone z fałszowaniem ksiąg, przez twórczenie niestwierdzonych, fikcyjnych kont Gutman prowadził od szeregu lat i z tej racji Skarb Państwa poniósł straty sięgające kilkuset tysięcy złotych.

Wypada zaznaczyć, że Gutman jest jednym z bogatszych Żydów w Łodzi, jest zięciem jednego z największych przemysłowców Żydów w branży wełnianej Barcińskiego, mimo to uważał za stosowne powiększać w szybszym tempie swój majątek kosztem Skarbu Państwa. Nie można też przemilczeć, że tylko sama pensja dyrektora Gutmana wynosiła 4000 zł miesięcznie.

O rozmiarach strat, na jakie naraził Gutman Skarb Państwa przez swe kombinacje, może świadczyć fakt, że za pierwszy niepełny rok wymierzono mu dodatkowych 75 tys. złotych podatku z racji ujawnionych nielegalnych i ukrytych operacji w 1935 roku. Dalsze operacje, przeprowadzane przez Gutmana w latach 1936, 1937, 1938 są jeszcze przedmiotem badań i wysokości strat skarbowych na razie nie można dokładnie określić. Można jednak zaryzykować powiedzenie, że będzie tego ponad pół miliona złotych.

Niezależnie od dochodzeń, prowadzonych przez władze kontroli skarbowej, powiadomiony został o nadużyciach prokurator, który ze swej strony prowadzi również dochodzenie i oceniać należy sprawy karno-sądowej. (k)

Czy to tajemnica?

Łódź, 18. 3. — Odbyło się posiedzenie Kolegium magistrackiego, na którym załatwiono sprawy: przedłużenia konwersji długów miejskich, zatwierdzenia taryfy uboju i korzystania z targowiska rzeźni oraz delegowano przedstawicieli miasta do władz elektrowni i tramwajów miejskich.

Rzecz charakterystyczna, że oficjalny komunikat Zarządu Miejskiego nie podaje nazwisk delegowanych przedstawicieli.

Zw. Właścicieli Autobusów — armii

Łódź, 18. 3. — W wczorajszą sobotę po mszy św. w katedrze, odprawionej przez J. E. ks. biskupa dra Tomczaka, odbyło się na placu Katedralnym przekazanie armii samolotu, ufundowanego przez Związek Właścicieli Autobusów.

Przy przekazaniu samolotu, przemawiał prezes Szustkiewicz. W imieniu armii odpowiedział dowódca OK gen. Wiktor Thommé, który podkreślił bojową gotowość narodu polskiego. Z kolei przed gen. Thommé i przedstawicielem wojewody odbyła się defilada korowodu autobusów w liczbie 50. Następnie korowód autobusów, udekorowanych proporcjami o barwach narodowych, przejechał ulicami miasta. Na czele korowodu jechał zaprzężony w parę koni stary wehikuł — prototyp dzisiejszych autobusów.

Likwidacja zatargu w farbiarni

Łódź, 18. 3. — Zlikwidowano zatarg w farbiarni Rajchmana i Halperna (6 sierpnia 102). Firma zobowiązała się wypłacić zaległe zarobki a zredukowanych robotników przyjmie do pracy nowy fabrykant, który uruchomi fabrykę.

Uniewinnienie narodowców

Łódź, 18. 3. — Członków Stronnictwa Narodowego Alojzego Stolaraka i Jana Nosowicza, oskarżonych o napaść na Żydów Lesmanna i Zycera w dniu 17 grudnia ub. roku, Sąd Grodzki w Łodzi uniewinnił.

„Hajduczek” w Teatrze Popularnym

Sekoja Kulturalno-Oświatowa „Uniwersytetu Narodowego” przy Zw. Zaw. „Praca Polska” urządziła w dniu 26 bm. w niedzielę o godz. 16 i 20 w sali Teatru Popularnego przy ul. Ogrodowej 18 przedstawienie sztuki w 4-actach pt. „Hajduczek”, przeróbki sienkiewiczowskiego „Pana Wołodyjowskiego”.
Ceny od 25 gr do 2 zł.

NA FALE BAŁTYKU

Pierwszy wypłynie ścigacz woj. łódzkiego

Gen. Wiktor Thomme wzywa do powszechnej mobilizacji ofiarności społeczeństwa na budowę ścigacza

GEN. WIKTOR THOMME

dowódca O. K., prezes okręgu łódzkiego L. M. i K., protektor zbiórki na budowę ścigacza województwa łódzkiego.

Jeśli cała Polska, od Gdyni po Karpaty, od zachodnich do wschodnich rubieży, docenia i rozumie znaczenie morza dla kraju, to Łódź, centrum przemysłu włókienniczego doniosłość dostępu do morza, posiadania własnego okna na świat odczuwa i rozumie w stopniu szczególniejszym

Bo właśnie przez Gdynię, Bałtyk, Łódź, kolos przemysłowy opierający się jak dotychczas w głównej mierze na surowcach importowanych, związana jest ze światowymi rynkami wełnianymi i bawełnianymi.

Liverpool, Hamburg, Sydney, porty Ameryki Północnej i Południowej, dalekie egzotyczne Indie, porty skwarnej Afryki — to punkty, z którymi połączona jest Łódź przez szlaki morskie.

Na tych transoceanicznych szlakach odbywają ustawiczne, długie wędrówki statki handlowe polskich i obcych linii żeglugowych, okręty załadowane surowcem, to znów wypelnione gotowymi już towarami, dziełem polskich rąk robotniczych.

Toteż tu w Łodzi żywa i czujna jest świadomość konieczności rozbudowy potęgi na morzu, potęgi gospodarczej, handlowej i militarnej.

Łódź rozumie, że gdyńskie jej okno na świat tym będzie silniejsze, mocniejsze i pewniejsze, im zasobniejsza, większa i potężniejsza strzec je będzie flota wojenna.

Toteż na podatny grunt padły słowa apelu dowódcy O. K. generała Wiktora Thommee jako pobdka wzywające Łódź i okręg łódzki do wmontowania w wysiłek morski polskiego społeczeństwa nowej pozycji: ufundowania ścigacza województwa łódzkiego.

General Wiktor Thommee, jako prezes okręgu, Ligi Morskiej i Kolonialnej, wzywa do powszechnej mobilizacji wysiłków i środków na rzecz zbiórki na ścigacza.

Ścigacz województwa łódzkiego ma być symbolem gotowości i ofiarności społeczeń-

stwa łódzkiego na rzecz obrony morskiej.

Przez masowy udział w zbiórce na jego rzecz zadokumentują Łodzianie swe patriotyczne stanowisko.

Kiedy świat cały bierze udział w morderczym wyścigu zbrojnym, kiedy każde państwo stara się jak najbardziej zwiększyć potencjał swej obronności na lądzie

i morzu — irzeba, aby całe społeczeństwo polskie, aby każda ziemia i województwo wzięły udział w zbiorowym wysiłku naszej potęgi morskiej.

I jak nie sposób obyc się na lądzie podczas wojny bez broni przeciwpancernej, która władna jest niszczyć, zdawałoby się żadnego oporu nie znośzące czołgi, tak w wojnie na morzu nie sposób walczyć zwy-

cięsko bez ścigacza.

Ten nowoczesny oręż walki morskiej ma nieocenione wprost zalety bojowe i przez swą szybkość, chyżość, zwinność i inne warunki techniczne staje się bronią w zmaganiach morskich niezastąpioną.

Dla tego też ścigaczy tych musimy mieć jak najwięcej, a województwo łódzkie powinno być pierwsze w szlachetnej rywalizacji i ufundować pierwszy ścigacz.

Ścigacz województwa łódzkiego, który wierzymy wypłynie pierwszy na sine fale Bałtyku, stanowić będzie dzieło wszystkich Łodzian, bo nikt z nas nie może się uchylić od wysiłku ofiarności w budowaniu naszej potęgi morskiej.

JAN WYGANOWSKI

Marksiści wywożą pieniądze za granicę

Krwawica Polaków tonie w kieszeni międzynarodówek!

Należy temu położyć jak najprędzej kres

W ubiegłą niedzielę reprodukowaliśmy znaczek sprzedawany przez miejscowych marksistów na rzecz pomocy dla „czerwonej” Hiszpanii.

Dzisiaj dajemy nowy dowód na to, w jaki sposób marksiści wywożą za granicę pieniądze, ściągane od polskich robotników na nieznaną i niewiadomą akcję międzynarodówek.

Nie wszystkim zapewne wiadomo, że tak jak PPS należy do II Międzynarodówki Socjalistycznej, tak i Związki

Zawodowe Robotników i Robotnic Przemysłu Włókienniczego w Polsce należą również do Międzynarodowego Związku Robotników Tekstylnych, mającego swą siedzibę w Londynie (International Federation Of Textile Workers' Associations).

Nasuwa się pytanie komu to potrzebne, jaki cel mają polscy robotnicy, znani ze swego patriotyzmu, należąc do międzynarodówki. Dość mamy w Polsce obcych agentur i znamy

ich szkodliwą w wysokim stopniu działalność dla naszego państwa. Robotnik polski nie potrzebuje opieki międzynarodówek, bo o swe prawa umie walczyć sam i wie czego mu potrzeba godząc zawsze swoje interesy z interesem ogólnym państwa.

Międzynarodówka na nic mu się nie przyda. Najwyższy już czas zerwać z tym stanem rzeczy i zabronić przywódcom partyjnym wciągania mas robotniczych polskich do różnych międzynarodówek, tak jak zabrania się obywatelom polskim służenia w obcych wojskach.

Sprawa ta ma jeszcze drugą stronę medalu. Przynależność robotników polskich do międzynarodówki londyńskiej nie jest platoniczną. Nie wiemy dokładnie co daje robotnikom, wiemy natomiast co dają jej robotnicy polscy.

Otóż jak się okazuje, taki naprzykład Związek Robotników Przemysłu Włókienniczego w Polsce płaci składki od każdego robotnika zarejestrowanego w związku składkę roczną wynoszącą 1 i pół angielskiego pensa. Ponieważ związek ten liczy około kilkudziesięciu tysięcy członków — składki te stanowią kilkaset funtów szterlingów.

Jest to dość poważna suma, która wędruje za granicę. Żyjemy w czasach wielkich ograniczeń dewizowych, nie pozwala się często na sprowadzenie zagranicznego specyfiku lekarskiego, mogącego uratować życie chorego, tłumaczac to ujemnym bilansem handlowym i brakiem dewiz a tymczasem nasi „towarzysze” wysyłają za granicę składki wyciśnięte od nędznie zarabiających robotników.

Ciekawe jest jaką drogą pieniądze te wydostają się z Polski. Czy Komisja Dewizowa zna te sprawy.

Wszyscy wiemy dobrze, że musimy liczyć tylko na własne siły. Międzynarodówki nic nam nie pomogą nigdy. Przeciwnie za pieniądze nasze często szkalują Polskę i urządzają różne międzynarodowe awantury do których wciągają i naszych rodaków, jak naprzykład werbunek robotników polskich do czerwonej armii w Hiszpanii itp.

Mamy też żywy przykład skutków tolerowania różnych międzynarodówek przez b. Republikę Czesko-Słowacką. Przykład bardzo wymowny i niezachęcający. (Grot)

„PRACA POLSKA“

Walczy o los robotników sezonowych w Zgierzu

Delegacja z radnym Ant. Belką na czele interweniowała w województwie

Delegacja zw. zaw. „Praca Polska” z radnym Antonim Belką na czele interweniowała w urzędzie wojewódzkim w sprawie zatrudnienia sezonowców w Zgierzu wedle wymiaru z roku 1938/39.

Delegacja złożyła na ręce wicewojewody pismo w którym między innymi stwierdza:

„My niżej podpisani robotnicy sezonowi niezrzeszeni, jak również i zorganizowani w związkach zawodowych „Praca Polska” ze Zgierza stwierdzamy, że zarząd miejski w Zgierzu w 1938/39 r. miał przewidziane w budżecie sumę 505 tys. zł na prowadzenie robót inwestycyjnych i zatrudnił 700 osób.

W budżecie na rok 1939/40 zarząd miejski w Zgierzu preliminuje tylko 283 tys. zł na prowadzenie robót sezonowych i w związku z tym przewidziane jest tylko zatrudnienie 400 robotników. Wobec tego zwracamy się z prośbą o spowodowanie:

1. wstawienia do budżetu zarządu miejskiego w Zgierzu takiej kwoty, która

odpowiadała co do wysokości odpowiedniej pozycji budżetowej z roku 1938/39 2. przyjęcia przez zarząd miejski robotników sezonowych w wymiarze zeszłorocznym.”

Uważamy że słuszne postulaty robotników sezonowych w Zgierzu, przedstawione przez zw. zaw. „Praca Polska” — będą uwzględnione w całości.

Dla dzieci bezrobotnych

Łódź, 18. 3. — W dniu 26 bm. odbędzie się w Łodzi zbiórka uliczna pod hasłem „Wielkanocny dar dla dzieci bezrobotnych”.

Tragiczny wypadek

Łódź, 18. 3. — We wsi Czarnoział 12-letni Jan Malinowski w czasie wybuchu partydy doznał rozbicia czaszki i wybitcia oka.

SUKNIE - PALTA - KOSTIUMY - FUTRA

POLECA

DOM MODELOWY Kozłowska-Mikulska Łódź, Piotrkowska 136

telefon 231-91

Przyjmuje zamówienia z własnych pierwszorzędných materiałów. Ceny umiarkowane

Socjaliści w roli żydowskich pacholków

Łódź, 18. 3. — Podczas dyskusji, jaka wywiązała się na posiedzeniu komisji finansowo-budżetowej, wiceprezydent Purlal, wybrany z woli żydo-socjalistycznej większości, mówił, że jedynie i wyłącznie o niepodległość Polski walczyli socjaliści.

Rzecz zrozumiała, że takie wystąpienie marksistów, zawdzięczającego swój mandat żydowskim głosom, spotkało się z ostrym sprzeciwem przedstawicieli Klubu Radzieckiego Stronnictwa Narodowego, a przede wszystkim prezesa zarządu okręgowego adw. Franciszka Sz wajdlera.

Radni narodowi stwierdzili, że taką ignorancję w dziedzinie znajomości dziejów walk o niepodległość może wykazać tylko ten, kto przez swój stały kontakt z żydami zatracił poczucie godności narodowej.

Historia mówi jasno, że ruch wszechpolski pierwszy rzucił hasło niepodległości i zjednoczenia wszystkich ziem polskich. W końcu dziewniętnastego stulecia Jan Ludwieg Ponłowski wystąpił z wyraźnym

sformułowanym programem niepodległości, a o szerokiej perspektywie dziejowej, manifestu niepodległościowego Popławskiego świadczy fakt, że ten przywódca ruchu narodowego wyobrażał sobie Polskę nie tylko rubieżami wysuniętą na wschód, ale także obejmującą całe ziemie zachodnie. „Głupia Polska” bez Poznania” — wołał Popławski.

A w 1902 wyszłych „Myślach nowoczesnego Polaka” zagadnienie niepodległości i sprawy niepodległego bytu narodu polskiego postawił Roman Dmowski zdecydowanie i mocno.

Kto więc twierdzi, że socjaliści zawyżyli na odzyskaniu przez Polskę niepodległości, a nie widzi przeogromnej roli ruchu narodowego z Romanem Dmowskim na czele w odzyskaniu niepodległości — ten występuje się Żydom.

Stanowisko socjal-żydowskiego wiceprezydenta Purlala, starał się podtrzymać dr Więckowski, b. prezes rozwiązanej masonskiej Ligi Obrony Praw Człowieka i Obywatela.

Zamilkł jednak, zmiażdżony przyniatającymi argumentami radnych Klubu Narodowego.

Tenże radny Więckowski, skompromitował się także przy dyskusji nad sprawą niedopuszczenia i usunięcia Żydów z dwóch miejskich gimnazjów. Gdy radny Więckowski w sposób wręcz niesmaczny zaczął na swój sposób interpretować zasady konstytucji odnośnie mniejszości żydowskiej, wtedy z ław radnych narodowych padły słowa: „my się za pana wstydzimy panie Więckowski.”

Druzgocąca argumentacja radnych narodowych, poparta faktami historycznymi, oparta na znajomości istniejących przepisów, przybiła do reszty radnych socjalistycznych. Najbardziej zacietrzewieni i najbardziej agresywni ucichli i spokornieli i z niewyraźnymi minami siedzieli do końca posiedzenia.

Widać było, że rola stałych i przyrmasowych obrońców Żydów zaczyna im już ciążyć.

Z Pierwszego Stow. Właśc. Nieruchomości

Łódź, 18. 3. — Na ostatnim walnym zebraniu Pierwszego Stowarzyszenia Właścicieli Nieruchomości Chrześcijan, prezesem wybrano adw. Bolesława Grochowskiego.

Z wystawy łódzkiej — M. Siemińskiego „Zabawa”

Jeszcze sprawa przejazdu śmierci w Pabianicach

Pabianice, 18. 3. (w) W piątek ub. odbyło się przed Sądem Grodzkim w Pabianicach przesłuchanie świadków w smutnej sprawie przejechania przez pociąg na przejeździe kolejowym na ul. Lutomińskiej w październiku 1937 r. 4 osób. Jak wiadomo, wypadek zakończył się śmiercią, wskutek niezabezpieczenia przejazdu.

Przesłuchano kilku świadków, którzy zeznawali na korzyść rodzin tragicznie zmarłych.

Według zeznań świadków w chwili tragicznego wypadku panowała ciem-

ność, na przejeździe zaś nie było i nie ma też dotąd żadnych świateł ostrzegawczych. Osoby jadące w powózce nie mogły w żaden sposób dostrzec nadjeżdżającego z wielką szybkością pociągu.

Zaznaczyć należy, że miasto od dłuższego już czasu stara się o zabezpieczenie tego niebezpiecznego miejsca. Ostatnio, jak o tym już donosiliśmy, Dyrekcja Kolei nie zgodziła się na budowę tunelu wzgl. szlabanu, motywując swą decyzję słabym ruchem na tym odcinku (1).

Ożywioną działalność rozwija

Stow. Kupców i Przemysłowców Chrześcijan w Rudzie

Zywa działalność gospodarczą przejawia Stow. Kupców i Przemysłowców Chrześcijan w Rudzie Pabianickiej grupujące około 100 członków. Organizacja ta przystąpiła do planowej, systematycznej pracy. Między innymi organizuje ono zebrania odczytowe. Najbliższe takie ze-

branie odbędzie się w Rudzie Pabianickiej w środę, dn. 22 bm. przy ul. Legionów 3 o godz. 20. Zaproszony prelegent przedstawi aktualne zagadnienia gospodarcze. Prezesem Stowarzyszenia jest p. Mieczysław Andrzejczak, sekretarzem zaś Stanisław Leśniewski.

Żydowski kapitalista deprawował Polki

Aresztowanie fabrykanta Künstlera, właściciela fabryki cewek przy ul. Suwalskiej w Łodzi, za usiłowane matactwa

Łódź, 18. 3. — Wielkie poruszenie w sferach przemysłowych żydowskich wywołało aresztowanie znanego przemysłowca Wiktora Künstlera, właściciela fabryki cewek, przy ul. Suwalskiej 25/27.

Jak zdołaliśmy ustalić powody aresztowania znanego przemysłowca łódzkiego są następujące:

Jeszcze w lecie 1938 r. w fabryce Künstlera, doszło do ostrego zatargu i strajku załogi fabrycznej. Robotnicy niezależnie od żądań natury ekonomicznej, już wówczas podnieśli zarzuty, że Künstler oraz niektórzy wyżsi jego urzędnicy administracyjni, nadużywając swego stanowiska, zmuszali robotnicę do uległości.

Sprawa nabrała rozgłosu i zainteresowały się nią władze prokuratorskie, zarządzając dochodzenie.

Jak się okazało Künstler pod groźbą usunięcia z pracy zmuszał robotnicę polską, do składania mu wizyty. Zdarzały się wypadki, że w stosunku do opornych robotnic Künstler z całą bezwzględnością realizował groźby i wyrzucał robotnicę na bruk.

Energiczne dochodzenia prokuratorskie zebrały obfity materiał, obciążający kapitalistę-erotomana. Wówczas Künstler zaczął wpływać na świadków, aby składali zeznania przychylnego dla niego.

Władze sądowe celem unieszkodliwienia matactw żydowskiego kapitalisty, osadziły Künstlera w areszcie. Niewątpliwie rozprawa sądowa rzuciła na tego rodzaju metody, żydowskiego przemysłowca, który wykorzystując ciężkie położenie polskich robotnic deprawował je. (p)

SPORT

Finale mistrzostw pięściarskich Łodzi

(sp) Łódź. W piątek wieczorem rozegrane zostały finałowe spotkania tego-rocznych indywidualnych mistrzostw pięściarskich okręgu łódzkiego. Poziom walk był normalny. Z kilkudziesięciu rozegranych spotkań kilka poprowadzono na lepszy poziom.

W wagach ciężkich walk nie rozegrano z braku zgłoszeń. Tutaj Pietrzak (IKP)

Przed wyborami w Tomaszowie

Na przewodniczącego Głównej Komisji wyborczej przy wyborach do rady miejskiej w Tomaszowie Maz., wyznaczonych jak wiadomo na 23 kwietnia rb., powołano p. Bazylego Słyszko, sędziego Sądu Grodzkiego w Tomaszowie, na zastępcę p. Stanisława Jodkiewicza, na członka p. Annę Jaworek, na zastępcę p. Głotkiera.

Na przewodniczących okr. I powołano p. Adama Pawłowskiego, dyr. gimnazjum, okr. II Antoniego Jargockiego, dyr. gimnazjum, okr. III Leopolda Przełęckiego, dyr. Banku Polskiego, okr. IV Edwarda Ciećwierza, naczelnika poczty, okr. V Juliusza Ambroziewicza, aptekarza, okr. VI M. Miłstedta lekarza, okr. VII Józefa Stańczyka, kier. szkoły, okr. VIII Jana Piotrowskiego, kierownik szkoły.

Teraz dla każdego raty do 10.-

RADIO TELEFUNKEN

NA BATERIE 22. 115.-
NA PRĄD ZMIENNY 22. 136.-

Państwowe 100 za 100

Zyrandole — Abażury — MODERNIZACJA NAPRAWA aparatów — od 40 lat istniejąca firma

CENTRUM-KAMIŃSKI
Poznań, St. Rynek 13/14. — Telefon 25-98.

Sądziła, że sukienka Zosi jest biała...

Nie wystarczy powierzchowne pranie. Aby mieć rzeczywiście czystą białinę należy usunąć brud, który osadził się głęboko w tkaninie.

Szybko i bez trudu dokona tego Radion. Przy gotowaniu białiny w Radionie wytwarzają się miliony drobnych pęcherzyków tlenu, które przenikają na wskroś tkaninę, usuwając z niej całkowicie brud. Dzięki temu białina będzie rzeczywiście czysta i co za tym idzie idealnie biała.

RADION pierze białinę „na wskroś”

RADION sam pierze!

hali, w której w roku ub. w listopadzie walczyli polscy pięściarze z Niemcami. (Pn)

Życie organizacyjne

(sp) Walne zebranie Union-Touringu które odbyło się pod przewodnictwem dyr. Ryszaka, wybrało nowy zarząd klubu w następującym składzie pp.: prezes — L. Rode (ponownie), — wiceprezesa — Richter i Belke, sekretarza — Al. Schmidke i K. Koszade, skarbnicy — G. Wistehube i P. Eulenfeld. Z uchwał powziętych przez zgromadzenie na uwagę zasługuje przejęcie przez klub sekcji piłki nożnej, która dotychczas rządziła się autonomicznie. Kierownikami poszczególnych sekcji zostali pp.: sekcji piłki nożnej — Izrael, lekkoatletycznej i łyżwiarskiej — Arn. Schmidke, motorowej — Gnezel, tenisowej — Hermans, hokejowej — Schönfelder, piłki ręcznej — Koszade. Na zebraniu odbyło się uroczyste wręczenie przez prezesa ŁOZK p. Szymskiego złotych odznak PZ. Kolarskiego przyznanych pp. O. Jacobi i A. Eulenfeldowi za zasługi położone na polu krzewienia sportu kolarskiego na terenie Łodzi. (Pn)

Poznanie i wykonanie uchwał I Synodu Plenarnego

Pabianice, 18. 3. (w) Katolickie Stowarzyszenie Mężów Oddział w Pabianicach urządził w niedzielę, dnia 19 bm. o godz. 5 po poł. w sali Domu Katolickiego przy ul. ks. Piotra Skargi zebranie, na którym wygłoszone będą referaty na temat hasła Akcji Kato-

lickiej: „Poznanie i wykonanie uchwał I Synodu Plenarnego”.

Przemawiać będą: Dr A. Niesiołowski — doc. Uniwersytetu Poznańskiego, prof. Zygm. Podgórski i ks. kanonik St. Nowicki. Wstęp wolny dla wszystkich katolików.

W dniu imienin marsz. Śmigłego Rydza

Łódź, 18. 3. — W wczorajszą sobotę, w dniu imienin marsz. Śmigłego-Rydza odbyło się w Łodzi nabożeństwo w katedrze św. Stanisława Kostki.

Nożem przebił teścia

Łódź, 18. 3. — W Sieradzu przy ul. Warszawskiej 1 szewc Władysław Siwiński przebił nożem szwastkę swego teścia, Jana Szczepaniaka. Ranny zmarł w szpitalu.

Robotnicy walczą o nowy układ zbiorowy

Łódź, 18. 3. — Robotnicy fabryki Scott i Browne (Andrzeja 63) wystąpili z żądaniem zawarcia nowego układu zbiorowego. Konferencja w tej sprawie odbędzie się w dniu 22 bm.

Pierwszy etap walki w Pabianicach

Sala na zebrania przedwyborcze jest, ale nie dla narodowców

Pabianice, 17. III. (w) — W związku ze zbliżającymi się w Pabianicach wyborami do Rady Miejskiej wzrasta zapotrzebowanie na sale na publiczne zebrania przedwyborcze. W Pabianicach korzysta się przeważnie z miejskich sal kin „Nowości” i „Oświatowego”. Sale te podlegają wiceprezydentowi miasta, „towarzyszowi” Szczerkowskiemu. Ten „filar”, podtrzymujący rozpaczliwie malejące szeregi socjalistów pabianickich, na których robotnik polski dostatecznie się już poznał, gospodarzy tymi salami, jak mu się żywnie podoba.

Uzyskanie sal dla organizacji i celów dla „czerwonych” bonzów niewygodnych napotyka zawsze na duże trudności, a już w obecnym okresie przedwyborczym staje

się wręcz niemożliwe.

Sprawa ta znalazła się na porządku dziennym jednego z ostatnich zebrań Rady Miejskiej. Zarzucano wówczas „towarzyszowi” Szczerkowskiemu, oddanie sali „Turowi” i innym związkom, a nie uwzględnienie organizacji, które wcześniej podanie o salę złożyły. Wobec stwierdzenia tych faktów, sale miały być wynajmowane przez specjalną komisję.

Tymczasem jednak nic się nie zmieniło. Przeciwnie, p. wiceprezydent oddaje salę temu, kto mu się podoba, a przede wszystkim każdemu — tylko nie Stronnictwu Narodowemu.

W poniedziałek jeden z członków Zarządu Str. Nar. zwrócił się do Magistratu z podaniem o salę. Kierownik wydziału

gospodarczego, powiedział, że sala na 26 bm. jest wolna i Stronnictwo Narodowe ją otrzyma. Po pięciu dniach jednak ten sam kierownik, oświadczył, że sale były już rzekomo zajęte na wszystkie soboty i niedziele w marcu, a nawet i w kwietniu, wobec czego Str. Nar. sali nie otrzyma.

Odmówienie Stronnictwu Narodowemu miejskich sal na zebrania przedwyborcze, jest pierwszym etapem przedwyborczej walki z Obozem Narodowym, który, jako jedyny, stoczy bezwzględnie i bezkompromisową walkę z frontem socjalistycznym, aby ukrocić panoszenie się socjalistów na ratunku pabianickim.

W tej walce dopomóż Obozowi Narodowemu całe społeczeństwo katolicko-narodowe.

Józio chciał się najpierw modlić z wielkiego strachu, ale zmiarkowawszy, że modlitwa w takim miejscu będzie pewno Bogu nie miła, bił się kuliakiem po głowie, wymyślając się od ciężkich idiotów. Mógł przecież zrobić mniejszy naboł a resztę schować sobie na kiedy indziej i nikt by tego nawet nie zauważył a wtedy i on dotrzymanyby słowa i huk byłby mniejszy, gdy teraz licho wie, co z tego wynika. Ze go ksiądz kanonik z bursy wyleje, tego był pewny i nie się tym nie martwił, daleko gorsza była sprawa z grunowym cybuchem, bo jak mu opowiadał przed kilku dniami Bernas Sławicki, on sam nie brał ostatnio starcia, który się podobno przerał w połowie, ale już tym nowym, grubszym i takim, że bardzo bolało.

wszystko się uciszyło.
dźwięku i gwałtowne, długie bicie w dzwon, po czym nie na haczek, słyszał tylko wielki ruch w całym budynku przedzielnym do ustępu, gdzie zamknęły się staran- Co się potem działo, Barącz nie wiedział, bo uciekł strzelił...

— Brykiel, rany boskie! Dzwonić, ktoś się zaczekał okropnym głosem:
ksiądz kanonik w spodniach tylko i kamizelce i krzy- po przeciwnej stronie wypadł ze swojego pokoju sam chciał zrobić to samo, sprostując z przerażeniem, jak otworzył drzwi, prowadzące z ganu na korytarz, zwałi bliżskawicznie na górę, ale gdy sam sprawa, Spólnicy Barącz, przycażeni na korytarzu, nym brzękiem na drobne kawałki.
szyby na parterze, wypadłszy z ram, rozbiły się z głoś- płycie, powstała tak ogłuszająca detonacja, że dwie dobrze wycelowany trafił już za pierwszym razem na Gdy spadł wreszcie z ganu ciężki kamień, który nie wiedzą.

ceją nie broić, żeby nie zwracać na siebie zbytnej uwagi prefektów, bo już i tak miał Matuła nakazane, żeby nie spuszczał oka z niesfornego ucznia. Szczęściem prefekt, który obkuwał do matury, zapomniał o danym sobie poleceniu i Barącz wymykał się po staremu na lekcję do Grünspana, u którego przesiadywał coraz dłużej, zwłaszcza od chwili, gdy Grünspanowa w dowód wielkiego uznania dla tak utalentowanego korepetytora jej Izydorka, raczyła go codziennie smakowitym podwieczorkiem, na który się składała wyborna kawa z śmietanką i babka na jajach z rodzynkami. Podwieczorek smakował Józio tak bardzo, że poprzysiągł sobie, iż skoro się tylko wybiję na jakie stanowisko, zrezygnuje z wszelkich obiadów i kolacyj i będzie się zajął tylko słodką kawą i babką na jajach z rodzynkami.

Małka Izydorka zapytywała nieraz małego nauczyciela, co dają w bursie jeść, że Józio tak świetnie wygląda i ma tak wspaniałe rumieńce, bo jej Izydorek jest bladej, anemiczny, chudy, jak szczapa i nie ma zupełnie apetytu, tak, że chwilami niepokoi się o chłopca, którego oddałby chętnie na tak wspaniałą wikt, jaki ma Barącz, by i jej syn nabrał choć trochę rumieńców. Barącz nie przyznawał się, że jedynym jego pożywieniem są na obiad kluski lub kasza a poza tym przez cały boży dzień czerstwy, razowy chleb bez żadnej okraszy i studzienna woda, ale bujał w najlepsze, jak się w bursie jada, co mu przyszło z łatwością, bo rodzaj wikt pamiętał najdokładniej z klasy drugiej, kiedy to był jeszcze na bursowym utrzymaniu.

Józio nie mógł się także nadziwić, że Grünspan stał marnie również z niemieckiego, jakkolwiek podczas lekcji słyszał na własne uszy, jak starzy Grünspanowie szwargotali do siebie często właśnie w tym języku, z czego należałoby przypuszczać, że Izydorek, którego rodzice mówią tak dobrze tym językiem, po-

Chłopcy, zcażeni pod ścianą, siedzieli uważnie prawie nie schodząc.
futrynie okna a że dzień był wspaniały, pretekst z okna się na pozór zdawało, bo Brykiel, mieszkający w tym roku na parterze, miał zwyczaj uczyć się, siedząc na Zadanie Barącz nie było jednak tak łatwe, jakby zrobili bursacy wychodzili z jadani.
spiesznie zawiniętko do kieszeni, bo właśnie miał się lonik i owiązawszy silnie szarą nicią, schował papier całą resztę kalichioru, zwinął go w twardej rusporządzenia naboju. Wysypawszy na mocny, szary popisy woda, nabrał zaraz animuszu i zabrał się do razowakiem, do którego zagryzał kawałkiem cukru i Barącz, zaspokoiwszy pierwszy głód w kufiaru wcześnie z powodu święta.
do właśnie dzwonił na obiad, który dziś podawano sposób doszli do bursy a czas był ku temu najwzyszy, na samą myśl o tym, by który mógł sfagasie i w ten spotał, to go popamiętają. Koledzy oburzyli się już kładankę, jak stary i gdyby go tak to nieszczęście jak księdza Taczaka, gdyż ten ma podobno iac na po-

że krzyż ten stoi na mogile powstańca, który tu padł przed laty w obronie świętej swojej ojczyzny.

Gdy na mogile pod krzyżem stanął siwy jak gołąb profesor Walczyński, znany i ceniony polonista, zapanaowała wielka cisza w tym studenckim społeczeństwie, gdyż każdy uczeń wiedział, że Walczyński brał sam czynny udział w styczniowym powstaniu, w którym stracił nawet prawą rękę, tak, że posługiwał się tylko lewą.

Głos profesora początkowo starczy, słaby i jakby zmęczony, potężniał z każdą chwilą, aż zebrał się w sobie, uderzył w tłumy z tak niespodziewaną mocą, że dreszcz przeszedł po słuchaczach. Profesor mówił o miłości ojczyzny, o wielkich względem niej obowiązkach, które winny być najszczytniejszym przykazaniem tej młodzieży, która z murów gimnazjalnych ma wynieść nie tylko wiedzę, ale ukochanie tego wszystkiego, co ojczyste — i dumę, i hart, i stalową wolę, bo z narodem choć nie wolnym, ale wielkim duchem i nauką, liczyć się musi cały świat.

Barącz patrzył w skupieniu w wyniosłą postać starca, z którego białymi jak śnieg włosami igrał wiosenny wiatr i nie słuchał, ale pił te mocne słowa człowieka, który nie tylko mową, ale i czynem dał wyraz tej głoszonej przez siebie miłości ojczyzny, sam podobny do wielkiego apostoła, głoszącego tylko szczytne i wielkie prawdy.

Gdy po skończonym przemówieniu, którego wysłuchano ze skupieniem, zerwał się z piersi zebranych potężny chorał:

„Z dymem pożarów, z kurzem krwi bratniej
Do Ciebie Panie bije ten głos!
Skarga to straszna, jęk to ostatni —
Od takiej skargi bieje włos“...

Wielka przyszłość grafiki użytkowej

Prace Witolda Chomicza

Kraków, w marcu.

Sztuka wyrosła wprawdzie z natchnienia i w czasie bezczynności, ale od najdawniejszych czasów związała się ściśle z życiem i dostosowała do jego potrzeb. Oddała życie swoje usługi. Z czasem sztuka wyzwoliła się spod wpływów życia, zaczęła dzwierać, puszczać wodze fantazji, zerwała z potrzebami społecznymi, stworzyła własne państwo artystyczne, które miało się rządzić prawami własnymi, prawami sztuki i tylko sztuki. Niewątpliwie miała taka postawa artystów swoje skutki dodatnie, ale też i ujemne. Wśród nich ważnym błędem było opuszczenie wszystkich poza sztuką leżących dziedzin życia, a zwłaszcza przemysłu.

Przez długie lata brak ten starała się nadrobić sztuka ludowa przez swą ornamentykę, malarstwo, rzeźbę, budownictwo, ceramikę, meble, sprzęty itd. Na początku wieku XX w Polsce grono artystów, zżytych ze sztuką ludową Podhala, a w szczególności St. Witkiewicz, Matlakowski i J. G. Pawlikowski uznali, że sztukę ludową trzeba podnieść do wyżyny najwspanialszych przejawów sztuki, a artyści powinni zwrócić swe zainteresowania do sztuki użytkowej czy stosowanej. Te same idee głosili też artyści krakowscy z Wyspiańskim i Tetmajerami.

Istotnie zaczęła się nowa epoka dla sztuki — obrócenie jej talentów na

się piętno artystyczne, gdyż tylko wówczas spełnią swoje zadanie społeczne w całej rozciągłości.

Dotychczas w tej dziedzinie na naszych rynkach panuje nieprawdopodobne wprost zaniedbanie i niechluj-

stwo, projekty są pochodzenia najczęściej obcego o skażonym smaku i dyletanckie. Nic dziwnego, że potem lud nie wykazuje większych zamiłowań artystycznych, kiedy nie ma możliwości obudzenia ich.

W Miejskim Muzeum im. Baroszewiczów w Łodzi zostały udostępnione zwiedzającym zbiory obrazów z darowizny przemysłowca łódzkiego śp. Karola Eiserta. Oto „Sędziwój” Jana Matejki — jeden z najcenniejszych obrazów

NA NIWIE LITERACKIEJ

Od „Facejacji sowizdrzalskich” do „Żagwi na wichrach”

Fakt przyznania tegorocznej nagrody literackiej „Prosto za mostu” za całokształt twórczości Adolfowi Nowaczyńskiemu i za „Żagwie na wichrach” Konstantemu Dobrzyńskiemu budzi liczne refleksje najrozmaitszego rodzaju. Szczupłość miejsca pozwoli nam tylko na wypowiedzenie niektórych.

Jeżeli Adolfa Nowaczyńskiego i Konstantego Dobrzyńskiego podciągnąć mimo całą odrębność ich indywidualności do wspólnego mianownika, wówczas dostrzeże się pewne podobieństwo ich profili duchowych. Zarysowuje się ono na tle ich stosunku do kultury polskiej. Nowaczyński wniósł do niej, szczególnie w momencie jej zastoju tzn. w brzaskach dwudziestego wieku nowe, ożywcze pierwiastki. Dobrzyński wszedł do literatury z impetem i energią warstw społecznych, młodych i świeżych, które dotąd roli historycznej nie odgrywały. — dowodząc tym, że warstwy te przechodzą coraz wyraźniej z postawy biernej do postawy czynnej. Zastanówmy się bliżej nad tym momentem.

Nie jest rzeczą nową stwierdzenie, że kultura polska u schyłku dziewiętnastego wieku przeżywała poważny kryzys. Ze zmierzchem twórczości naszych wielkich poetów romantycznych, Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego, nastąpił zmierzch kultury szlacheckiej. Jej miejsce zajęła warstwa mieszczańska, którą Konstytucja 3-go Maja obdarzyła trwałymi fundamentami rozwoju. Teraz na nią przyszedł czas do odegrania roli kulturalnej. Jakoż podjęła ją. Rychło, wspomagana prądami płynącymi z zagranicy, w której działały się zjawiska podobne, znalazła się w pełnym rozkwicie. Nastąpiła zmiana ideałów. Miejsce wodza, hrabiego, wieszca zajął inżynier, konstruktor, wynalazca, handlowiec. Niebawem społeczeństwo poprawiło wybitnie swoje położenie materialne a nawet mimo, iż pozbawione niepodległości mogło cieszyć się niemałymi sukcesami, odniesionymi w dziedzinie przemysłowej i handlowej, wdzięczne hasło: „Wiedza to potęga”, które stało się wyznaniem wiary całego pokolenia.

Ale rozwojem kultury pod wielu względami kierują prawa, których działanie dostrzec możemy w przyrodzie; po rozkwicie następuje chwila zatrzymania się a po niej nadchodzi agonja. Tak też stało się z kulturą mieszczańską na tych ziemiach, które grały wtedy czynną rolę w życiu polskości, jako że cieszyły się największą swobodą, tj. w Galicji i Kongresówce (częściowo). Zatraciła ona inicjatywę, przedsięwzięcie, energię — zapanowała w niej bezruch, lenistwo duchowe i wygodnictwo. Typ dzielnego i ruchliwego fachowca, człowieka interesu, zastąpiony został przez typ rentiera, żyjącego błogo z gotowych kapitałów. W taki ideał zaczęło się teraz wpatrywać społeczeństwo.

I niewiadomo, jakie byłyby dalsze losy kultury polskiej, gdyby na widowni nie pojawiło się nowe pokolenie literackie o odmiennych zupełnie charakterach i temperamentach i nie zaczęło przypierać gremialnego szturm na wygodnych i dostojnych ojców. Brzozowski, Tetmajer,

Kasprowicz, Przybyszewski, Wyspiański i in., burząc w żywiołowym pochodzie swych nieokiełzanych indywidualności wszystkie zestarzałe pojęcia, zastrzyknęli w żyły kultury naszej nowej strumień krwi, dzięki czemu znowu stała się ona bujna i płodna.

Wśród młodych zdobywców i buntowników znalazł się również Adolf Nowaczyński, wyrażający najjaskrawiej wszystkie agresywne pierwiastki swego pokolenia. Według świadectwa krytyka jego epoki „wrzał nienawiścią ku filisterstwu, niskości, mieszczaństwu. Jego „Facejacje sowizdrzalskie” ścierką się stały na grzech śmiertelny bez ducha, pamfletem najostrejszym, jakiego potrzebował czas, dążący ku nowym wartościom. Furor tej satyry porывał, za nią czuć było entuzjazm dla wielkich idei, odradzających świat”. W swoich sztukach, „w pasji nienawiści ku plaskości i obłudzie mieszczańskiej szarpał, kąsał, na strzępy rozdzierał wszystkie kłamstwa i cnoty...”

Ten niszczycielski ale i zarazem twórczy pęd pozostał stałą cechą Nowaczyńskiego. On stał się ideałem przewodnią całej jego twórczości, tak pełnej sprzeczności, niekonsekwencji i niespodzianek. On dyktował mu wszystkie jego pamflety, satyry, dramaty, facejacje, on kierował jego publicystyką, on wreszcie był natchnieniem i źródłem jego ostatnich studiów o Wielkopolsce i o Chopinie, którymi zamierzał poruszyć społeczeństwo, ukazując w nich w sposób śmiały i oryginalny rzeczy zupełnie nowe. Krótko mówiąc Nowaczyński jest najpełniejszym uosobieniem ruchliwości geniusza polskiego.

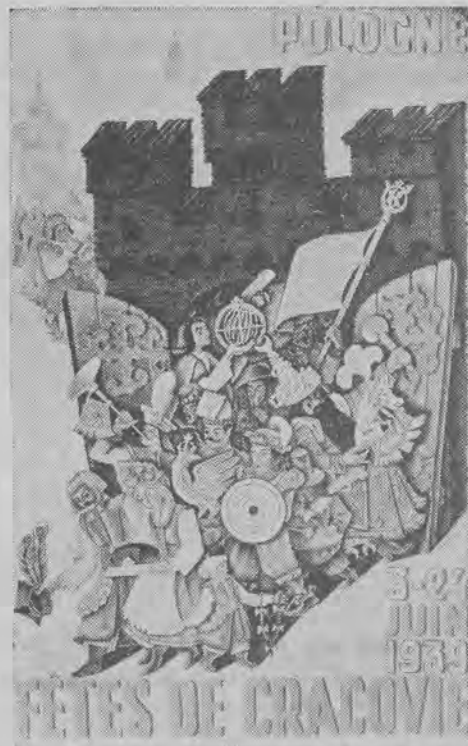
Pojawienie się Dobrzyńskiego wiąże się z procesem podobnej natury: tu również mamy do czynienia z buntem, agresywnością, impetem wobec zastarzałego porządku oraz z chęcią wniesienia nowych wartości. Przedstawia on swą osobą warstwę robotniczą, która literackie prawa obywatelstwa poczęła zdobywać dopiero po wojnie. Nie wyżyta zupełnie kulturalnie, pozbawiona wszelkiego bagażu tradycji i nabytków cywilizacyjnych warstwa ta przedstawia wielki rezerwuuar sił. Odnacza się wigerem, młodzieńczym zuchwalstwem, żywotnością niezrównaną. Pędu jej nie hamują żadne obciążenia dziedzictwa umysłowego, jest więc buńczuczna, pełna rozmachu i swobody.

Pierwiastki te znalazły bardzo czułe medium w osobie Dobrzyńskiego, tego najtypowszego wyraziciela ambicji kulturotwórczych warstwy robotniczej. I tak jak Nowaczyński przyczynił się w dużym stopniu swoją działalnością do odświeżenia i wzbogacenia kultury polskiej i dalszym rozwojem swej twórczości tę rolę uamnia, tak znowu Dobrzyński wyobraża przypływ nowych sił, jakże potrzebnych dzisiaj w czasach walki i niepokoju.

Obaj, Nowaczyński i Dobrzyński, dają najpełniejszy obraz rozpiętości twórczej rasy polskiej. Bo czyż to nie daleka droga od „Facejacji sowizdrzalskich” do „Żagwi na wichrach”?

ALEKSANDER ROGALSKI

Artystą, który podjął się pionierskiej roli przetamania tych złych nalogów naszego przemysłu jest Witold Chomicz, profesor i kierownik wydziału spec. grafiki w Państwowym Instytucie Sztuk Plastycznych w Krakowie, kilkakrotny laureat i zdobywca szeregu pierwszych nagród w ogólnopolskich konkursach graficznych, znany też dobrze za granicą. Prof. Chomicz jest specjalistą w dziedzinie afisza propagandowego turystycznego. Szeroko rozpoznane są w kraju i za granicą cykle jego afiszy propagujących piękno Krakowa, Lublina, Krynicy itd. Afisz Chomicza na „Dni Krakowa” i w tym rok wydano dla zagranicy. Dość trzeba, że wiele plakatów artysta wykonał osobiście w zakładach graficznych w technice litograficznej i offsetowej, rysując swe barwne pomysły wprost na kamieniu litograficznym lub na płytach cynkowych w offsecie. Do takich należą afisze na „Targi kal-

Niezwykle piękny i oryginalny afisz na „Dni Krakowa” dla zagranicy według projektu W. Chomicza.

varyjskie”, uderzające soczystością barw i oryginalnymi pomysłami.

Prof. Chomicza zaleca jeszcze niesłychane bogactwo kolorów, które uzyskuje on z 3 lub 4 płyt graficznych. Tak skromnymi środkami uzyskuje on nadzwyczajne rezultaty, co świadczy chlubnie o jego znanstwie techniki. Zresztą prof. Chomicz znany jest też ze swych dzieł malarskich, wielokrotnie nagradzanych, z prac w zakresie grafiki artystycznej kolekcjonerskiej, drzeworytów i litografii, kompozycji architektonicznych i figuralnych. Wszystkie te dzieła uderzają swoją polskością, co niedawno podkreśliła Rosa Bailly w „Les Amis de la Pologne”, oddając hold jednemu z najbardziej obiecujących artystów młodej Polski. J. B.

Afisz na „Święto Gór” w Wisła.

Propagandowy afisz Lublina.

użytek życia codziennego, rozpoczęła się świetna era przemysłu artystycznego. Ale jeszcze więcej wołało o taką sztukę samo życie.

Artystyczna grafika użytkowa ma w dziedzinie sztuki stosowanej i w ogóle w kulturze narodu rolę ogromną. Dział ten, dotąd u nas zaniedbany, zaczyna odradzać się. Całe falangi artystów zaczynają zwracać się — z potrzeby ducha a i z konieczności materialnej — do tej dziedziny i graficy polscy osiągnęli poziom wyższy niż za granicą i w dodatku przez swój narodowy charakter wyraźnie indywidualny, co zagranica nagrodziła wielokrotnie już na wystawach.

Artystyczna grafika użytkowa, obejmując bardzo obszerny zakres, działa na wyrobienie smaku artystycznego najszerzych warstw społeczeństwa. Począwszy od religijnego obrazka odpułstowego, poprzez wszelkiego rodzaju wydawnictwa artystyczne pocztówek, ilustracji, afiszy propagandowych, opakowań handlowych aż do albumów, dyplomów i pięknej książki, wszystkie te i inne przedmioty codziennego użytku mogą i powinny no-

SPRAWY KOBIECE

Szczotka — przyjaciel zdrowia i urody

Posługiwać się przy pielęgnacji urody szczotką, to znaczy zapewnić sobie kwitnące zdrowie, czystość i sprężystość ciała, cerę jasną i świeżą, lśniące piękne włosy, zęby białe i nogi rzeźkie przez całe życie. Komplet prymitywnych, jakże jednak skutecznych przyrządów toaletowych powinien składać się z kilku szczotek i rękawicy z włókna roślinnego.

W pielęgnacji ciała wielką rolę odgrywa szczotka względnie ostra rękawica. Szczotkujemy ciało codziennie ostrą rękawicą na sucho szczotkując zawsze od dołu w górę, dzięki czemu otwierają się pory, skóra lepiej oddycha i gruczoły wydzielające lepiej pracują. W czasie kąpieli, namydlamy ciało także za pomocą rękawicy lub szczotki osiągając w ten sposób żywszy obieg krwi.

Bardzo ważnym czynnikiem pielęgnacji włosów jest codzienne czesanie i szczotkowanie ich, mimo że początkowo będą może więcej wypadać i kruszyć się; wypadną jedynie włosy martwe i chore, robiąc miejsce nowym, a szarpanie przy szczotkowaniu pobudza krążenie krwi w skórze głowy i odporność cebulek.

Głowę przy szczotkowaniu włosów należy przechylić, aby włosy nie leżały w wisiały jakby w powietrzu. Szczotkować ze wszystkich stron, to znaczy zewnątrz, od spodu, z prawej i lewej strony, zawsze jednak tylko od cebulek poczynając do końca włosów. Pamiętajmy: sto pociągnąć szczotką rano i sto pięćdziesiąt wieczorem, a włosy będą zawsze czyste i lśniące.

Szczotkę do włosów należy umyć co tydzień, a poza tym codziennie czyścić ją szmatką.

A teraz kolej na zęby: Wszyscy wiedzą, że zęby powinny być starannie czyszczone, choć 2 razy dziennie. Szczoteczki muszą być koniecznie czyste, a czyste są tylko wówczas, gdy między jednym a drugim użyciem dobrze wysychają. Mokra szczoteczka do zębów jest prawdziwym rajem dla bakterii. Operować szczotką trzeba od zewnątrz w kierunku pionowym, czyli górne zęby czyścić od góry ku dołowi, dolne od dołu ku górze, przy czym czyścić zęby od strony wargowej i policzkowej i od strony językowej.

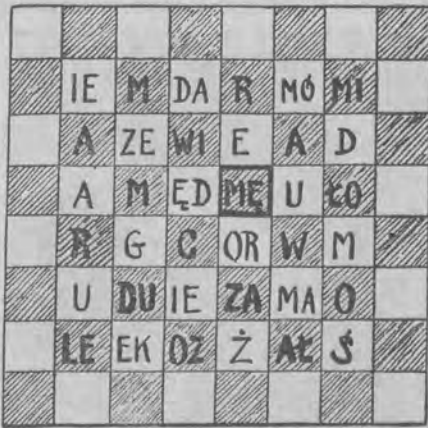
Dobra pasta lub proszek jest tym dla zębów, czym dobre mydło dla skóry. Od czasu do czasu, a specjalnie podczas przeziębienia, należy wyszczotkować zęby grubą solą kuchenną.

Rozrywki umysłowe

pod kierownictwem Stacha Wichury

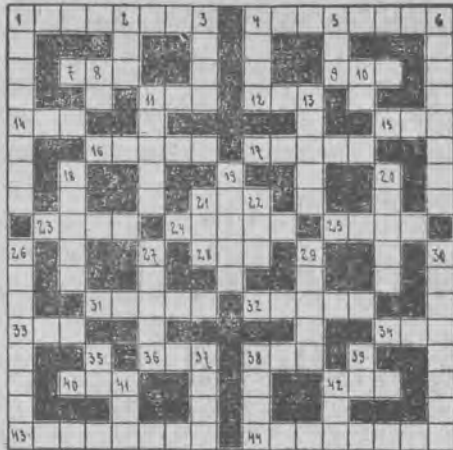
12.

KONIKÓWKA
ul. Mirek

Posuwając się ruchem skoczka szachowego odczytać rozwiązanie.

KRZYŻÓWKA
ul. i rys. Jarosław — Konin

Znaczenie wyrazów poziomych: 1) dawny stopień naukowy, 4) człowiek kochający ojczyznę, 7) pierwiastek chemiczny, 9) część twarzy, 11) zamek, 12) kościół katedralny, 14) część doby, 15) papuga, 16) wóz kolejowy, 17) inaczej wspólnie, 21) rosyjska miara wagi, 23) nawierzchnia drzewa, 24) św. księga mahometan, 25) życie w wodzie, 28) inaczej kół, 31) rodzaj opadu, 32) inaczej półka, 33) nasypt, 34) ptak, 36) autor „Pieśni o ziemi naszej”, 38) warsztat okrętowy, 40) spód, 42) zwierze pociągowe, 43) rzeka w Ameryce, 44) linoskoczek, cyrkowiec.

Znaczenie wyrazów pionowych: 1) nauka o roślinach, 2) inaczej porządek, 3) imię żeńskie, 4) przystań morska, 5) rzeka w Niemczech, 6) odwołanie się, 8) miara powierzchni, 10) rzeka w Rosji, 11) inaczej narząd, 13) taniec, 18) ogół okrętów, 19) nizina w Azji, 20) lina telegrafu

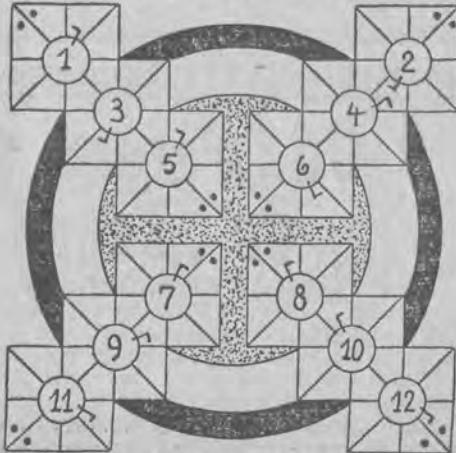
podwodnego, 21) duchowny prawosławny, 22) miejsce oddalone, 26) państwo skandynawskie, 27) miejsce zamieszkania bogów greckich, 29) czarnoksiężnik, 30) stołeczne miasto w Polsce, 35) zamek, 37) wydobywa się przy wybuchu wulkanu, 38) tytuł wenecki, 39) nuta, 41) narząd wzroku (l. p.), 42) zamek pytajny.

KWADRATOLAMIGŁÓWKA
ul. S. Staja

Trzy kwadraty po odpowiednim obroceniu ustawic obok siebie w ten sposób, by rzędy poziome kolejno czytane daly rozwiązanie.

BEZ TYTUŁU
ul. i rys. Z. Poraj

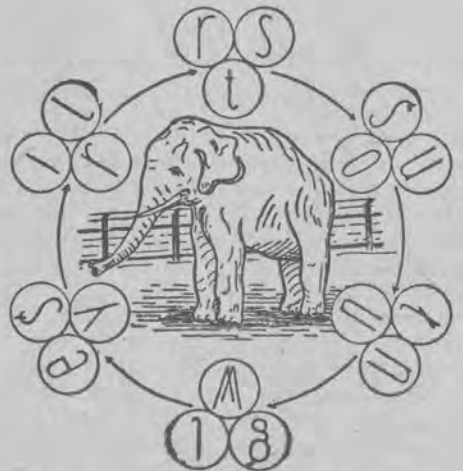
W kwadraty wpisać w okół liczb ośmioliterowe słowa o znaczeniu: 1) przelotny nad stacją królewską, 2) naczynia do gotowania herbaty, 3) rzemieślnik wyrabiający broń, 4) rodzaj biegu (w lekkoatletyce), 5) nagana, zarzut, 6) klucznica, 7) kłopoty, 8) zjadliwa obelga rozpowszechniona drukiem, 9) epilepsja, 10) mnich, 11) gatunek zboża, 12) przepowiednia co do prawdopodobnego stanu.

KRYPTOGRAM RYSUNKOWY
ul. i rys. Jot-Be — Środa

Odgadnięte wyrazy należy umieścić w kratkach znajdujących się nad poszczególnymi o-brazkami. Pierwsze litery tworzą aktualne rozwiązanie.

W ZWIERZYŃCU
ul. San

Z poszczególnych grup kółek należy oderwać dwa koła i przesunąć je kolejno do następnej grupy. Z otrzymanych w ten sposób liter, należy odgadnąć sześć nazw zwierząt.

DO P. T. SZARADZISTÓW

Z powodu choroby kierownika działu rozrywek, losowanie nagród i rozwiązania zadań z ostatnich numerów ogłoszone zostaną później.

WARUNKI PRZYSYŁANIA ROZWIĄZAŃ

- 1) Każdy z Czytelników ma prawo przysyłać rozwiązania zadań, o ile naklei załączony kupon bieżący.
- 2) Za trafne rozwiązanie zadań przeznaczamy cztery nagrody pieniężne: jedna w kwocie 10 zł i trzy po 5 złotych, oraz 11 nagród książkowych.
- 3) Aby mieć prawo do brania udziału w losowaniu nagród, należy rozwiązać trafnie najmniej cztery zadania.
- 4) Rozwiązania nagród z dwóch numerów można nadsyłać na pocztówce podając głównie rozwiązania, bez wyrazów pomocniczych.
- 5) Termin nadsyłania rozwiązań upływa z 10-tym dniem po ukazaniu się zadań.
- 6) Listy należy przysyłać pod adresem redakcji „Orodownika” w Poznaniu, św. Marcin 70 z dopiskiem „Dział rozrywek”.
- 7) W ciągu dwóch tygodni po ogłoszeniu wyników losowania nagród, rosyłamy je pod adresem, podanym na pocztówce względnie na liście.

KUPON NR 12

Nic tak nie pomaga do utrzymania rąk i paznokci w czystości, jak szczotka.

Szczotkowanie stanowi dla rąk masaż, który zachowuje elastyczną i gładką skórę.

Także paznokcie u nóg należy czyścić szczotką, aby zachować je w czystości i zdrowiu.

Szczotki do twarzy są mniej rozpowszechnione, ale i one w użyciu dają nadzwyczajne rezultaty. Specjalną taką szczot-

teczkę macza się we wodzie i naciera się nią lekko całą twarz, następnie twarz się osusza i wciera jakiś krem odżywczy.

Bardziej znane są mięciutkie szczoteczki do zbierania nadmiaru pudru z twarzy,

które równomiernie rozprowadzają puder i sprawiają, że cera wygląda raczej pokryta leciutkim puchem aniżeli pudrem.

Do niedawna wszystkie kobiety, zamiast brwi, miały wyrysowane cienkie kreszcz-

ki, co nadawało ich twarzom wyraz wiecznego zdziwienia. Na szczęście moda ta minęła. Można znowu nosić własne brwi i należy je nawet pielęgnować. Codzienne szczotkowanie i zwilżanie brwi oliwą daje świetne rezultaty.

Szczotkujemy co wieczór swoje brwi specjalnie do tego celu przeznaczoną twardą szczoteczka do zębów. Przez kilka sekund szczotkuj je w przeciwnym, a dopiero następnie we właściwym kierunku. Trwa to wszystkiego trzydzieści sekund i ma tę wielką zaletę, że brwi się ładnie układają i łuki ich wzmacniają się. A przecież czyste łuki brwi — to oznaka młodości.

Już czas pomyśleć o nowym ubranku dla synusia na Wielkanoc. Oto trzy śliczne modele do wyboru.

kolu mna humoru

Na dworcu w Krynicy

— Panie numerowy, czy już wszystkie moje bagaże są w wagonie?
— Tak, proszę pani.
— I jest pan pewny, że nic nie zostawiłam?
— Nie, proszę pani, nawet napiwka!

Właściwa droga

— Czy może mi pani powiedzieć, gdzie tu jest najbliższy posterunek policyjny?
— Oczywiście, niech pan jeszcze kawalek pojedzie dalej na swoim rowerze chodnikiem, a wtedy spotka pan jednego który pana tam wprost zaprowadzi.

Przewodnik

— Ach, jaki piękny kostium ma pańska żona... Co to za model?
— Nazywa się „przewodnik”.
— Jak?
— „Przewodnik”. Wszystko pokazuje.

Wodzowie

„czerwonych” rewolucyj

Bywa niekiedy, że w jakimś kraju wybitnie uprzemysłowionym, nieźle się robotnikom dzieje.

Wtedy zjawiają się Icek Fajnduft i Sruł Gelbsaft i postanawiają zmienić życie robotników na lepsze.

Na licznych zgromadzeniach malują robotnikom ich ciężkie życie i wzywają ich do zawładnięcia warsztatami pracy.

Robotnicy dają im posłuch, porzucają pracę, wychodzą na ulicę i rozpoczynają rewolucyjną akcję.

Dochodzi do starć z władzami, robotnicy budują barykady, krew leje się strumieniami — przeważnie robotnicza.

W tym czasie czerwoni komisarze: Fajnduft i Gelbsaft ogalają kapitalistów z pieniędzy i kosztowności.

Trwanie rewolucji sprowadza wkrótce głód. Nieszczęsne żony i dzieci robotników giną z chorób i wycieńczenia.

W niedługim czasie zamienia się bujne życie kraju w ruiny a robotnicy dochodzą do przekonania, że ich szukano.

Rewolucja zgnieciona. Fajnduft i Gelbsaft ulatniają się w zawczasie przygotowanym samolocie wraz z zrabowanymi skarbniami.

Fajnduft i Gelbsaft lądują za granicą, budują za zrabowane pieniądze fabryki i już przez całe życie wyzyskują ohydnie robotników.

NAJLEPSZY DOWÓD

— Czy myślisz, że nas kto słyszy?
— Tak, bo właśnie pozamykano wszystkie okna na I i II piętrze.

Tani kupiec

Pan Teoś kupuje radioaparat. Sprzedawca powiada doń:
— Ostateczna cena jak dla pana 300 zł za ten aparat. Niech mi pan wierzy, że dokładam do niego 50 zł gotówką.
— To wie pan co? — odpowiada pan Teoś. — Daj mi pan 20 zł i zatrzymaj pan sobie aparat, to jeszcze panu 30 zł zostaną w kieszeni.

ZE SKECZÓW POLITYCZNYCH

Zabawa u pp. Krzywogębskich

W repertuarze tzw. ognisk urządzanych przez różne świetlice i obozy, do najczęściej spotykanych „kawałów” należy „Rozdina Państwa Krzywogębskich”.

Jeżeli tylko wyczerpie się już cały repertuar skeczowy, wówczas wszyscy wiedzą, że w pewnej chwili na improwizowaną scenę wejdzie cudaczna postać, w kapocie do pięt, w kapeluszu nasuniętym na oczy, że świecą w rękę: Pan Krzywogębski. Wykrzywi twarz pokrętnie na prawą stronę i oznajmi:

— Trzeba zgasić świecę...
I zawzięcie weźmie się do dmuchania. Ale ogniskowa publiczność z góry już wie, że mu się to nie uda. Cały bowiem „dech” z wykrzywionej pociesznie gębki nie będzie szedł, gdzie trzeba. Wobec tego p. Krzywogębski powiada:

— Trzeba zawołać małżonkę... Balbinka!... Balbinka!... Chodź zgasić świecę!...
— Zgasić świecę? — zza kulis wychodzi babuleńka z twarzą wykrzywioną na lewo.

— Zgasić świecę.
— Chu... chu... nie mogę!...
— Trzeba zawołać córeczkę... Kajtusia!... Kajtusia!... Chodź zgasić świecę!...
— Zgasić świecę?
— Zgasić świecę...
I tak po kolei schodzi się cała rodzinka, mniej lub więcej liczna, zależnie od pomysłowości i siły liczebnej zespołu. Wszyscy zapewnijają się wzajemnie o konieczności zgaszenia świecy, wszyscy dmuchają, męczą się, pocią... Ale nikt nie może podołać zadaniu, bo z krzywej gębki „dmuch” nigdy nie trafia na płomień. I świeca wciąż się pali...

Aż wreszcie któregoś z przedstawicieli rodziny pp. Krzywogębskich olśniewa nagle genialny pomysł:

RÓWNE PRAWA

— Jak ty możesz iść z takim dekoltem na bal, to dlaczego ja mam sobie odmówić tej przyjemności?

Obawa

Hieronima zaproszono na ślub. Pan młody miał 65 lat, jego małżonka — 24 lata.

W pewnej chwili jeden z gości zwraca się szeptem do Hieronima:

— Jak pan sądzi, czy z tego małżeństwa można się spodziewać jeszcze potomstwa?
— Spodziewać się można — odpowiada Hieronim — ale należy się obawiać.

POSZUKIWACZE ZŁOTA

— Nareszcie! Po tylu tygodniach kopiania natknęliśmy się na złoto.

— Tak, ale to jest mój złoty ząb, który mi wypadł...

Solidny mąż

Mąż: — Byliśmy w sklepie blisko dwie godziny i mimo to zapomniałaś jeszcze o jakimś sprawunku.

— Nic nie zapomniałam.
— A ja ci mówię, że zapomniałaś.
— A co takiego?
— Tego nie wiem.
— Więc po czym wnioskujesz, że zapomniałam?
— A bo zostało ci jeszcze w portmonecie 5 złotych.

Szczęśliwy miesiąc

— Panie Kac, wie pan kiedy człowiek ma najmniej zmartwień?
— Pojęcia nie mam.
— W lutym.
— Dlaczego?
— Bo luty jest najkrótszym miesiącem w roku.

Z życia pchła

Do mamy pchły przychodzi synek-pchła.
— Wiesz mamo, widziałem w cyrku śliczną, małą pchełkę, która tańczy i chodzi po linie. Tak mi przypada do gustu, że postanowiłem ożenić się z nią!...
— Co? Z cyrkwką?!!!

DOKŁADNA ODPOWIEDZ

— Czy umiecie pływać?
— Tak jest, panie pułkowniku.
— A gdzieście się uczyli pływania?
— W wodzie, panie pułkowniku.

W Wiedniu

Na Mariahilfstrasse spotykają się dwaj Żydzi wiedeńscy.

— Dzień dobry — mówi Cohn — jak ci się powodzi?
— Dziękuję doskonale — odpowiada Meier.

Cohn robi zdziwioną minę.
— A jak się miewa twoja żona?
— Wybornie!
— A córka?
— Bardzo dobrze!
— A syn?
— Jest zachwycony obecnymi stosunkami!

Cohn uśmiecha się.
— Słuchajno, Meier, czy my rozmawiamy czy my mówimy przez telefon?

PRZEGRANI

— Masz, Pawle, to już ostatni pakunek.

— Przepraszam panią, ale mnie na imię Kazimierz, to może tamten pan jest Pawłem.

— Oool Rzeczywiście, przepraszam pana, że wzięłam go pomyłkowo za swego małżonka.

— Nie ma za co! My wszyscy małżonkowie jesteśmy dziś przegrani...

Ferdeł i Merdeł

— Te, Ferdeł może wiesz o jakiejś posiadłości w prochni.

— Dlaczego akurat w prochni?
— Bo muszę odzwyczaić się od paler-

Co dzień zapełniają się kina tysięcną rzeszą ludzi, którzy spragnieni są wypoczynku, którzy chcą choćby na ekranie przeżywać niezwykle przygody, którzy spragnieni są widoku egzotycznych krajin i pięknych i szczęśliwych ludzi.

Co dzień w pracowniach i studiach filmowych reżyserzy i aktorzy, scenarzyści i technicy pracują z wytężeniem nad nowymi obrazami, przeżywają zwycięstwa i klęski, miłości i gorzkie rozczarowania. Czekają z napięciem dnia, gdy na ekranie zabłyśnie napis: **Dzisiaj premiera!**

Dzisiaj premiera

POWIEŚĆ O FILMIE

Taki jest tytuł nowej powieści „Ilustracji Polskiej”. Autorem powieści jest pisarz amerykański R. Sherman, głośny jako najlepszy znawca zakłamanych stosunków w amerykańskim świecie filmowym.

Jego skupione, oszczędne, pełne dramatycznego napięcia opowiadania ukazują nam „drugą stronę” srebrnego ekranu, kulisy wiel-

Początek powieści „Dzisiaj premiera” R. Shermana w autoryzowanym przekładzie już w najbliższym numerze „Ilustracji Polskiej”.

kiej wytwórni, rzucając na dzieje tak szczęśliwych z pozoru bohaterów snop jaskrawego światła. Przypomnieć wypada, że drukowane w końcu r. 1936 w „Ilustracji Polskiej” opowiadanie R. Shermana pt. „Nienasycone serca” również wzięte z tematów filmowych znalazło wówczas licznych zapalonych Czytelników.

GRZYB - WILGOĆ

uważa raz na zawsze wypróbowanymi środkami i systemem Najważniejsze referencje Urzędów Państwowych

WIELKOPOLSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO IZOLACJI, KONSERWACJI I IMPREGNACJI

K. PALCZEWSKI

Sędownie zaprzysiężony biegły z dziedziny grzyba domowego wilgoci i wazek, izolacji

POZNAŃ — UL. DĄBROWSKIEGO 43

Telefon 70-50. Założone w roku 1925.

dg 1491/92 Na żądanie kosztorysy bezpłatnie.

Złote medale Ekspertyzy, izolacje wszelkiego rodzaju Srebrne medale

MYDŁA

toaletowe i rdzenne

poleca

CHEMICALNA FABRYKA ERGASTA

C. NAGÓRSKI

STAROGARD-POMORZE

PRZEDSIĘBIORSTWO POLSKO-CHRZEŚCIJAŃSKIE ZAŁOŻONE W R. 1894

Pieśń o Romanie Dmowskim

ANTOLOGIA

Już wkrótce wyjdzie z druku obszerna antologia, poświęcona Wodzowi Narodu ś. p. Romanowi Dmowskiemu, zebrana, ułożona i wydana przez red. Tadeusza KLESZCZYŃSKIEGO p. t.:

Pieśń o Romanie Dmowskim

Będzie to obok albumów „Oregdownika” i „Warszawskiego Dziennika Narodowego” jedynego tego rodzaju wydawnictwo, poświęcone w całości pamięci Wodza Narodu.

Zawiera ono będzie wiersze i poezje, jakie ukazały się za życia śp. Romana Dmowskiego oraz po Jego śmierci, jak również szereg utworów nigdzie dotąd nie ogłoszonych.

„Pieśń o Romanie Dmowskim” ukaże się w objętości około 100 stron druku, na dobrym papierze, z pięknym portretem śp. Wodza i poprzedzona będzie przedmową red. Witolda Nowosada.

Antologia „Pieśń o Romanie Dmowskim” winna znaleźć się w każdej bibliotece i w każdym polskim domu, gdzie bije i czuje serce polskie.

„Pieśń o Romanie Dmowskim” będzie do nabycia w cenie 1,50 zł wprost u wydawcy: **Lwów, Mochackiego 48, Redakcja „Słowa Narodowego”.**

Zamówienia z prowincji można już nadsyłać za pomocą przekazu pocztowego. zg 342/3

NERWOL

CHEMIAK DR. FRANZOSA NACIERANIE STOSUJE SIĘ PRZY:

REUMATYZMIE

KLUCIU Z POWODU PRZEZIĘBIENIA POSTRZALE ISCHIASIE I T. P. DO NABYCIA W APTEKACH WYRÓB. GŁÓWNA SPRZEDAŻ

APTEKA MIKOLAJSCHA

LWÓW KOPERNIKA 1

Letnisko Krzycko

pow. Leszczyński, 2 stacje przed Boszkowem, urocze położenie, własnym ryb. jeziorem, dom mieszkalny, 11 ubikacyj, restauracja dla letników, dom gospodarzy, molawniczy ogród natychmiast korzystnie za 14.000 zł sprzedam. **Giażyński, Leszno. Ng 7502**

Obrożki ślubne i wszelką biżuterię zegary, zegarki i platery poleca

N 06 **W. Szymański**

Łódź, ul. Główna 41 tel. 132-24

Krawaty i bieliznę trykotową

N 2474 poleca po cenach przystępnych

Wytwórnia Henryk Krzemiński, Łódź, ulica Piotrkowska 79

Krawiec damski **Kazimierz Janiszewski**

Łódź, Kilińskiego nr 94

przyjmuje zamówienia z własnych i powierzonych materiałów. Wykonanie solidne! Ceny przystępne! Dogodne warunki!

N 8472

Otwierajecie szafy! Przeglądajecie garderobę!

Przynoście waszą odzież wiosenną do farbowania i chemicznego czyszczenia.

Najlepiej

czyści chemicznie i farbuje

BARWA-KAŁAMAJSKI

Filie we wszystkich dzielnicach Poznania

Otwierajecie szafy! Przeglądajecie garderobę!

Przynoście waszą odzież wiosenną do farbowania i chemicznego czyszczenia.

Najlepiej czyści chemicznie i farbuje

BARWA-KAŁAMAJSKI

Filie we wszystkich dzielnicach Poznania

Ciernisz

NA WĄTROBE IZOLADKI, KISZKI, NERWU LOG PECHERZ

nij sok

ŚWIĘTOJAŃSKIEGO ZIELA MAGISTRA GOBIECA

SKŁAD GŁÓWNY: WARSZAWA, MIODOWA 14

Strzedać apteki

Nieruchomość

nadająca się na wszelkiego rodzaju przemysł. Dom piętrowy, parterowy, skład rzeczniczy z nowoczesnym urządzeniem warsztatem. Spichrz, stodoła, duże podwórze, dwa zajazdy. Dwie morgi ziemi, ogród sprzedam, warunki kupna korzystne.

Pobiedziska, Poznańska 25 Stanisława Skowrońska. zg 10 502/3

Motocykl

Matchless 9,9 cm dobrym stanie przycepką 5-6 l. na 100 sprzedam, zamienie na mały samochodek. Zgłoszenia Oregdownik. Poznań pod ad 61 934

Kupię

skład kolonialno-del. zaprowadzony przy ruchliwej ulicy, większym mieście. Poważne zgłoszenia Oregdownik, Poznań N 8753.

T. LITKE — Łódź

Nawrot 28 Sklep galanteryjny poleca bieliznę damską oraz męską. Ceny konkurencyjne

Jedwab do szycia

Chermanna

FAKRYKA W WARSZAWIE Pr 3358-62, 329

Do ciast wielkanocnych:

cukier „Vanillin”, olejki do pieczenia, proszek do pieczenia

„Backin”

d-ra **OETKERA**

P 3987-D. O. 5523

LISY

W DUŻYM WYBORZE NADESZŁY

Nagibor, Łódź N 8671

ul. Zygierska 107, tel. 133-63

BIELIZNĘ, MĘSKĄ, KRAWATY, KOLNIEŻYKI, KOŁORATEL, CHUSTECZKI

WYSTAWA UL. RYMOUSKA 9 tel. 2.35-91

WYKONANIE PRACY WYKONAWCZY

Czarnowski i Jezuickowski

WARSZAWA, UL. RYMOUSKA 9 tel. 2.35-91

WYKONANIE PRACY WYKONAWCZY

WYKONANIE PRACY WYKONAWCZY

L. Jasinski

poleca w swoich składach prowadzonych od 1870 r. w Łodzi, ul. Andrzeja nr 18, tel. 168-56; w Łęczycy, ul. Poznańska nr 30, tel. 123

pierwszej jakości

NASIONA różne traw, drzew, warzyw i kwiatów

CEBULKI i kłącze kwiatowe

NARZĘDZIA i przyrządy ogrodniczo-pszczelnicze

NAWOZY ogrodnicze i sztuczne (pomocnicze) dla celów ogrodnich

PREPARATY i środki chemiczne, owoce i grzybobójce

CENNIKI rozsyłamy bezpłatnie.

JEDWAB

(namiastkę), nici do szycia na szpulkach drewnianych i rolkach papierowych oraz bawełniczkach do cerowania

poleca N 5000

Fabryka Nici „MARYNARZ” Władysław Suwalski

Łódź, ul. Targowa 57, tel. 290-93 i 226-33.

KEFIR, YOGHOURT

(mleko bułgarskie)

N 5322 YOGHOURT OWOCOWY

poleca

Apteka p. f. St. Hamburg i S-ka

w ŁODZI, ulica Główna 50 telefon 218-61

JURKOWSKIEGO

KURSY KIEROWCÓW SAMOCHODOWYCH

POZNAŃ DĄBROWSKIEGO NR 79

TEL. 76-80

LEKARZ DENTYSTA IRENA SZULO

Łódź, Zamenhofska 22 tel. 217-50

przyjmuje 10-1 i 4-8 Röntgen

N 8462

Zakład fryzjerski w Rynku miasto pow. wojsko szkoły 2 pokoje kuchnia urządzeniem lub bez. Zgłoszenia Stępczak Leszno, Wolności 10. N 7503

Zdolne krawcowe

do szycia trykotów z dobrymi świadectwami natychmiast poszukiwane. Przemysł Trykotowy i Działy

L. PŁIHAL S. A., Łódź, ul. Krzemieniecka 10.

Jedyna rdzenie polska hurtownia białawno-galanteryjna

„Dom Przemysłowo-Handlowy”

M. GROMULSKI i S-KA w ŁODZI, ul. Piotrkowska 111, zaopatruje chrześcijańskie placówki w wszelkie materiały białawne, tudzież galanterię. N 8721

Towar pierwszorzędnej jakości, wykonanie solidne.

DRZEWA owocowe i duży wybór róż
w pierwszorzędnych odmianach polecają
„OGRODY WIDZEWSKIE“ Sp. z o. o.
N 8453
poczta Pabianice, sk. poczt. 54, tel. 341
Dojazd tramwajem pabianickim do przyst. Widzew — Żdźary skąd 1 km.

N 8469
1910 „**EDKA**“ 1939
EDWARDA KINDERMANA Częstochowa
OTWORZYŁA Sklep Fabryczny w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 96
Fabryka Wózków Dziecięcych, Łalkowych, Mebli Żelaznych, Łyżew i części rowerowych.

Na nadchodzące święta Wielkiejnocy

Młyn parowy Spółdzielni Rolniczo-Handlowej „Wspólna Praca“ w Kutnie poleca wszelkie gatunki mąki pszennej i żytniej pierwszorzędnej jakości o wysokich właściwościach piekarskich. Zlecenia na miejscu przyjmuje **Wiktor Leszewski, Łódź, Wacława 10, tel. 217-80**

A. COMBRZYŃSKI
Sprzedaż Artykułów Rolniczych
Łódź, Kilińskiego 60, II-gie podw., tel. 140-96
Posiada stale na składzie:
nawozy sztuczne, nasiona, pasze treściwe, narzędzia ogrodnicze i rolnicze, preparaty do opryskiwania drzew i opryskiwacze.

PONCZOCHY DAMSKIE i MĘSKIE
w różnych gatunkach oraz skarpetki, tenisówki itp.
poleca P. T. Kupcom
EDWARD GŁOWACKI, Łódź,
N 04 ul. Piotrkowska nr. 102.

TELEFUNKEN
teraz dla każdego

Nowy odbiornik T 31
NA BATERIE.... ZŁ. 115.-
NA PRĄD ZMIENNY ZŁ. 136.-

Wytwórnia bielizny trykotowej
HENRYK KLIMCZAK
Łódź, Ceglana 6 (przy Bałuckim rynku) tel. 260-03
Wykonuje: bieliznę damską, męską i dziecięcą, jedwabną i ciepłą oraz kostiumy sportowe i narciarskie

Precz piegi, wagry, plamy wątrobiane i zmarszczki

tak mogą sobie powiedzieć tylko Ci, którzy używają krem „Nirwana“ a za tym nie zwlekaj, natychmiast zamawiaj. Kuracja trwa tylko 7 dni.
Zdawałoby się, że to cud a jednak oparte na naukowym uzasadnieniu. Bez względu na wiek po kilkudniowej kuracji cera nabiera nadzwyczajnej miękkości i alabastrowo-białego blasku, dając przy tym wygląd

o 15 lat młodszy

Bezpłatnie giną przyszcze, wagry, plamy wątrobiane, zmarszczki i tak szpecące piegi. Mnóstwo podziękowań, jakie otrzymuje od kobiet i mężczyzn daje gwarancję skuteczności kremu „Nirwana“. Cena małego pakietu zł 3.00, podwójnego zł 5.00. Adresuj: Firma „Nirwana“ Lab. Kosm. Gdynia, Skwer Kosciuszki 10.

Otomany, tapczany, kozetki, krzesła
Higieniczne materace
polecają najtaniej w dużym wyborze
B-cia Serafińscy
Łódź, Zawiszy 13, telefon 222-34

Ogrody, parki, sady, zieleńce, ogródki
przy willach, domach, fabrykach
nowocześnie projektuje i zakłada
H. Koplín, Łódź, Andrzeja 10, tel. 168-56
(skład nasion Jasińskiego) N 8168

NOWOOTWARTY „MIKADO“ KILIŃSKIEGO 145
Zakład Gastronomiczny Kier. JANA MURDY
Śniadania, obiady i kolacje na świeżym maśle. Dla jaroszy jarska kuchnia. PIWA G. Keilicha, Habermuscha i Grodziskie.

Uprzejmie donosimy, iż z dniem 1 marca rb. **przenieśliśmy naszą Hurtownię Kolonialną** oraz biura na **ul. Woźną 12**
Specjalnej uwadze polecamy nasze bogate, stale w świeży towar zaopatrzone magazyny oraz ceny konkurencyjne. d 1487
DOM HANDLOWY
H. KOSZCZYŃSKI i S-ka
Poznań, ul. Woźna 12
Telefony 27-51 i 27-62

Bizuteria
artystyczna
Prof. Fr. SŁUGOCKIEGO
Łódź, 6-go Sierpnia Nr 1
Sklep bogato zaopatrzony reperacja zegarków i biżuterii. Kupuje stare złoto

KAPELUSZE męskie i czapki
na sezon wiosenny poleca f-ma
„ATOS“ Łódź, Andrzeja 2
N 7462 wł. Mieczysław Szydłowski

Motocykle

światowej sławy marki **B. M. W.** — Wanderer oraz maszyny do pisania **„CONTINENTAL“** do nabycia w firmie

ERWIN STIBBE
Łódź, ul. Piotrkowska 130
Tel. 245-90 N 8698

FOTEL i KANAPA-ŁÓŻKO
tapczany, otomany i materace higieniczne poleca
ZAKŁAD Czesław KLUPIŃSKI
TAPICERSKI Łódź, ulica Rzgowska 27 N 8407

Zabawki oraz materiały piśmienne
kupujecie tylko **M. KURT** Łódź, ul. Piotrkowska 229 (narożnik Radwańskiej)

Najtańsza Chrześcijańska
Hurtownia Galanterii i Norymberszczyzny
S. i S. KOZIOŁEK Warszawa, Leszno 8 (w podwórzu)
Fachowa poradnia dla nowopowstałych placówek.

ZAKŁAD STOLARSKO-MEBLOWY ANTONI KOPROWSKI
Łódź, ul. Zgierska 56, tel. 279-86, poleca: gotowe **MEBLE** pojedyncze i komplety. Ceny przystępne. Egzyst. od 1904 r. N 8470

Nagłówkowe słowo (tłusto) 15 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy, 5 liczb = jedno słowo t, w, z, a — każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tym 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE
Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy minimetr 30 groszy

Znak oferty naprzykład. z 18 923, n 2745, d 1790 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia w ni powszednie przyjmują się do godz. 10.15, w soboty i dni przedświąteczne przyjmują się do godz. 9.15.

1. DOMY-PARCELE
Dom w Chodzieży
masywny z zabudowaniami przy fabryce fajansu, nadający się na przedsiębiorstwo handlowe, wzgl. dla rzemieślnika sprzedaje korzystnie za 5.500 zł z powodu wyjazdu natchmiast. Zgłoszenia przyjmuje Józef Spojda, Brodnica, n/Drd., Mazurska 14, zd 61 923

Sprzedam
dom murywany ogród 5.000 Mszana Dolna koło Rabki 2.500 zaraz reszta według umowy. — Wiadomość agencja Orodownika 18 Nowy Sącz. N 8666

2. PIENIĄDZ
Wspólnika
z kapitałem do nielowni oraz słusarni ewentualnie sprzedam. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 810

Poszukuje
wspólnika do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa. Małżeństwo niewykluczone. Oferty do Orodownika, Poznań zd 61 922

Pożyczki
3.000—6.000, czysta nieruchomości 10.000 poszukuje. Placzek, Leszno, Karasia. Ng 7596/7

6. OZENKI
Panna
— szuka towarzysza przyszłości monialny. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 363

Kawaler
lat 28, prowincja, majątek 65.000 szuka żony, panny lub wdowy do 35 lat, posag 10.000. Oferty z fotografią Orodownik, Łódź, pod „W-C“ N 8506

Panna
lat 47, z małymi oszczędnościami pozna starszego pana z którymby wspólnie założyła interes. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Orodownik, Łódź, „Sklep“ N 8 508

Kawaler
piekarz-cukiernik, lat 28, bez nalogów 3000 got. pozna w celu matrymonialnym uczciwa panne, gotówka, lub zaprowadzona piekarnia. Młode, bezdzietne wdówki nie wykluczone. Osoby zainteresowane kierują oferty fotografią Orodownik, Poznań zd 61 332

Kawaler
lat 34, z majątkiem 8.000, poszukuje odpowiedniej partii, cel matrymonialny. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 912

Wdowiec
starszy 67 obuwnik przystojny posłubi pania. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 935.

Kawaler
lat 25, bez nalogów, kupiec, poszukuje w celu matrymonialnym panny do lat 25, potrzebna gotówka dla wspólnego dobra — interesem. Oferty Orodownik — Poznań zd 61 384

Który
z panów więcej ceni szlachetność u kobiety aniżeli majątek i urodę, ten niech niezwłocznie napisze do inteligentnej, starszej panny znudzonej samotnością. Wdowcy mile widziani. Separacji wykluczonej. Cel matrymonialny. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 325

Panienska
młoda inteligentna szlachetna, niezupełnie dzisiejszych poglądów pragnie korespondować z kulturalnym młodym narodowcem z którymby można wymyślić głębsze zdania i myśli. Cel matrymonialny. — Adresować: T. P. Czestochowa, poste restante. N 8 571

Brunetka
45, dwa tysiące, posłubi pana religijnego. Oferty Orodownik — Poznań zd 61 666

Wdowiec
z jednym dzieckiem, lat 29, posiadający oszczędności, na posiadanie, poszukuje panny lub wdówki bezdzietnej religijnej, z dobrym charakterem z gotówką lub bez. Cel matrymonialny. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 210

Kawaler
34 pozna przystojna panne do 30 cokolwiek gotówki cel matrymonialny. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 057.

Przystojna
z wilką pozna nauczyciela wyższego wzrostu. Poste restante, Bojanowo 24. zd 59 574

Wdowiec
nauczyciel, lat 42 miesięcznie 200 zł, troje dzieci szuka żony dobrego charakteru. Oferty Orodownik Poznań zd 60 263.

40-letnia
blondynka, inteligentna, ładna — bez przeszłości, domstorka, szuka męża na dobrym stanowisku może być wdowiec — z małym dzieckiem. Włocławek, ul. Cyganka 18, m. 1, dla siostry. ng 7232

Kawaler
lat 28, zamożny, poszukuje idealnej żony. Oferty Orodownik — Poznań zd 61 620

Panna
inteligentna, gotówka 30.000 wyjdzie za mąż kupca, przemysłowca, ziemianina. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 639

Młodszy
emeryt, podoficer poszukuje dobrej żony. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 948

Wdowa
lat 48, przystojna, z mieszkaniem i stróżostwem szuka pana w równym wieku celem ożenku. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 232

Panna
wiek średni, mieszkanie, gotówka, szuka męża. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 619

Kawaler
lat 27, posiadający 1000 zł wżeni się do interesu. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 418

Kawaler
lat 26 posiadający gospodarstwo 350 mórg, szuka panny lub wdowy do lat 30 gotówka 25.000 — 30.000 zł. Cel matrymonialny. — Oferty Orodownik, Poznań zd 61 324

Rencista
50 zł posłubi starsza pania — mieszkaniem. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 078

Kawaler
piekarz, stalej posiadzie, lat 48 gotówka 8.000 zł poszukuje panny, stosownym wieku, cokolwiek majątkiem, nieruchomością, lub interesem, celem ożenku. Zgłoszenia Orodownik, Poznań zd 61 475

Inteligentna
lat 33 milego usposobienia gotówka posłubi urzędnika. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 271.

Kawaler
28 lat, mechanik, własne przedsiębiorstwo, urządzenie 5-pokojowe, szuka żony, dobrej gospodyni, z trochę gotówki dla obopólnego dobra. Oferty Orodownik, Poznań zd 61 785

Panna
przystojna gotówki 12.000 poszukuje męża, Wita Poznań, Za Bramką 4. zd 61 638

Pana
po 40, stała praca lub cokolwiek gotówka posłubi panna — 2.000.— Oferty Orodownik, Poznań zd 61 635

Panna
lat 27 nie biedna, posłubi rzemieślnika. Oferty Orodownik — Poznań zd 61 128

Kawaler
3.000 gotówki wżeni się gospodarstwo Orodownik, Poznań zd 61 904

Kupiec
29. stałej posiadzie nawiąże znajomość w celu matrymonialnym. Oferty z fotografią do Oredownika, Poznań Ng 8763.

Panna Aniu!
przepraszam, przybycie dnia 9. III, godz. 5. Fr. Ratajczaka. Pasaż Apollo było niemożliwe. — Proszę naznaczenie nowego spotkania lub podanie adresu Oredownika, Poznań zd 61 451

Kawaler
lat 29 kupiec samotny, pozna panna, wdówkę do lat 35, gotówka 5.000 zł. Oferty z fotografią (cel matrymonialny) do Oredownika, Poznań zd 61 435

Krawcowa
niezależna pozna matrymonialnie starszego pana stanowisku. — Oferty Oredownika, Poznań zd 61 832

Kawaler — Urzędnik
Państwowy etatowy religijny, lat 42, posiadający realność wartości 15.000 zł, poszukuje żony, dyskrecja zapewniona. Oferty do Oredownika, Poznań zd 61 715

Inteligentna
blondynka 27, Poznanianka — nowoczesne mieszkanie, posada, pozna przystojnego rzemieślnika posiadzie. Cel matrymonialny. — Oferty Oredownika, Poznań zd 61 542

Wdowiec
starszy emeryt, bezdzietny, 208 zł emerytury szuka panny, lub wdowy, celem ożenku. Oferty do Oredownika, Poznań zd 61 533

Panna
uczciwa gospodarna z rodziny solidnej lat 47, dobrego charakteru, biedna, szuka męża. Oferty Oredownika, Poznań zd 61 513

Starsza
osoba poszukuje męża starszego, renty 80.— Oferty Oredownika — Poznań zd 61 513

Kawaler
przystojny, religijny, dobry rolnik, nie biedny, posłubi o dobrym sercu panna właścicielkę realności. Oferty Oredownika, Poznań zd 61 281

Panna
10 tysięcy gotówki, przystojna, szuka męża egzystencja. Oferty Oredownika, Poznań zd 61 701

40-letni
niebrydki, właściciel dobrze prosperującego sklepu pozna panna posiadającą trochę gotówki w celu współpracy i ożenku. Siostra przystojna inteligentna, posiadająca 10.000 gotówki pozna pana do lat 60 dobrze sytuowanego. Cel matrym. Oferty Sosnowiec 5 Poste restante „Samotni” zd 59 804

Samotny
lat 47, poszukuje żony, wdowy nie wykluczone, gotówka pożądana, celem założenia wspólnego interesu. Oferty Oredownika — Poznań zd 61 700

7. SPRZEDAŻE

Aparaty
do płeczenia siatek parkanowych w słusarni. Łódź, Wólczańska 109 N 8723

Domek
4 mieszkania i budkę ze stodozami sprzedam. Łódź, Drownowska 156. Sklep. N 8498

Lustra
toalety oraz trzema od zł 45.— poleca fabryka luster Józefa Litogockiego. Łódź, Dworska 20 przy Baluckim Rynku, tel. 246-31 n 6010

Maszynę
leworamienną „Singera” mało używaną sprzedam. Wiadomość Oredownika, Łódź. N 8503

Rowery
balonowe, wyścigowe, półwyścigowe, ramy lakierowane i surowe. Gwarantowane lakierowane na miejscu. Dogodne warunki. W. Kowalczyk, Łódź, Emilii Plater 4, przy Brzezińskiej, dojazd tramwajem 1 i 6. N 8505

Pracownia
torebek damskich, waliz, teczek, portfel i t.p. Wysła zaliczeniem najmniejszą ilość W. Rutkowski, Łódź, Główna 33. N 8507

CZĘŚCI ZAMIENNE

Mercedes-Benz - Citroen - Chevrolet - Opel - Buick
oraz wszelkich innych marek.

BRZESKIAUTO S.A.

ODDZIAŁ: BYDGOSZCZ, Dworcowa 51, tel. 28-40

Poznań, Dąbrowskiego 29
Telefon: 63-23 i 63-65
ng 7912-25

Pralnia
w dobrym punkcie, również nadająca się na każdy inny interes w dzielnicy wojskowej do sprzedania. Adres wskaże Oredownik. Łódź N 8509

Kiosk
z urzędzeniem 50 zł przy kinie, straży ogniowej, koncesja tytoniowa sprzedam. Zgłoszenia Janina Kurzawska, Konin, ul. 3-go Maja 49. N 8776

Balsam egipski
nr. reg. 49. Wycierać przy bólach artretycznych i reumatycznych. Magister Edward Góbiec. Sprzedaż Apteki, Skład Główny Warszawa, Miodowa 14. N 7898

Willa
6 ubikacji, 4 morgi ogrodu dużo drzew i krzaków owocowych, zabudowania gospodarcze, żywy i martwy inwentarz w tym kuznia, duża wieś blisko Poznania, nadaje się dla emeryta, ogrodnika, kowala sprzedam Grabowska, Robakowo, pow. Srem. zd 60 709

Sprzedam
skład bławatów towarów krótkich dobrze zaprowadzony centrum miasto, powód choroby. — Oferty Oredownika Gniezno 2355. N 7412

Magiel
sprzedam tanio. Łódź, Zgierska 43/45, m. 7. N 8498

Skład
spożywczy, pełnym biegu, głównej ulicy Wrześni, dobrze położony, 2 pokoje kuchnia, dogodna dzierżawa powodu objęcia posady zaraz sprzedam. Adres Ekspozytura Oredownika, Września (52-30). N 7547

76 mórg
ornej dobrej roli przy Grodzisku sprzedam korzystnie wpłaty — 10.000 zł. Oferty skrytka pocztowa 24, Grodzisk Wlkp. N 8762

Dom z piekarnią
w Grudziądzu, najlepsze położenie, dochód brutto ca 1.000 zł na sprzedaż cena i warunki według umowy, nadzwyczajna okazja dla piekarzy, ewentualnie samą

Piekarnię wydzierżawię
tylko pewnym reflektantom z gwarancją dzierżawa niska, bardzo dobry byt dla fachowca. — Oferty do administracji Oredownika, Poznań zd 61 005.

Drzewka i krzewy
owocowe ozdobne, iglaste i różne w wielkim wyborze polecają Sakowski drzewa A. i J. Jaske, Jelonek, poczta Suchybas, powiat Poznań, telefon 3, Cenniki na żądanie! Stoisko w Poznaniu, Polna naprzeciw koszar, tramwaj 2 P 3 206/9.144

Maszyny do szycia systemu Singera.
Najnowocześniejsze modele. Najniższe — ściśle fabryczne ceny. Trzydziestoletnia gwarancja. — Firma chrześcijańska, Tadeusz Ankwiat Warszawa, Nowy Świat 39-j Katalog bezpłatnie. Filii nie posiadamy. n 7747

Skład
spożywczy wraz z towaremi krótkimi w Centralnym Okręgu Przemysłowym na sprzedaż z powodu choroby w dobrym punkcie. Oferty Oredownika Poznań 4 1488

Do sprzedania
z powodu podanego wieku i braku zdrowia wyrobiony od kilkunastu lat interes masarski wraz z kompletnym urządzeniem sklepu, warsztatu, mieszkanie, lodownia, miasto przemysłowe, egzystencja zapewniona, cena według umowy. Kazimierz Szufa, Gorlice, Stróżowska, woj. krakowskie. zd 61 925

10. MAJĄTKI
Majątki
gospodarstwa kamienice wille dzierżawny poleca Klos, Gniezno, Lecha 4. N 7420

11. KUPNA
Brylanty
złoto, stara biżuteria kupuje. B. Kowalski, Łódź, Piotrkowska 3. N 8483

Forma
do cembrowi 50 x 90 używana poszukuje. Zgłoszenia Lomozik Miedzychód ul. Chrobrego. N 8676

Kupię
dom składem, wieś, kościół, szkoła. Szczegółowe oferty z ceną Oredownika Poznań zd 61 001.

Kupię
gospodarstwo od 3-5 mórg zabudowaniem, okolicy Wrześni. Oferty kierować z podaniem ceny do Oredownika Poznań N 8757

18. DZIERŻAWY
Dzierżawa
pół demu, 7 pokoi z sklepem — nadającym się na wszelkie interesy do wynajęcia od zaraz. — Zgłoszenia: Konin, 3 Maja 61, K. Chaciński. N 8777

Staw
ogrodzony, z rybami i kajakami i domem mieszkalnym i szatnią do wydzierżawienia. Wiadomość Aleksandrów, koło Łodzi. Leczycka 6, F. Gręch. N 8501

23. ROZMAITE
Wytwórnia
luster Fr. Turniaka, Łódź, Pabianicka 1 tel. 120-99 poleca: lustra, toalety i tremy. Przyjmuje: zamówienia na wyroby lustrzane, przerabia i odświeża stare. N 8500

Mężczyźni
Mój system daje pełnię sił męskich i energię nawet w wieku starszym. Zgłoszenia pod „Energia”. Kraków, skrytka 240. nr 6547-8

Bez
narkotyków... ustabilizowane zioła lecznicze w postaci kropli Danutol-Rawski łagodzi ataki kaszlu i usuwają bronchit. Skład główny: Apteka magistra Józefa Rawskiego, Warszawa, Marińska 12. P 3337-62 285

Uwaga!
Niezliczone podziękowania. — Najrozsądniejsze wyrzuty, przyszedłszy svedenie, usuwa każdeemu bezoprotnie słynny osmotyczny „Krem świętojański” wyznalek ziołowy. Laboratorium, Warszawa, Krucza 46. Prowincja zaliczeniem złotych pięć. P 3360-62 341

Zamienię
gospodarstwo 40-morgowe, położone przy szosie Gdynia — Warszawa na dom w Gdyni lub poblizu w cenie około 15-20.000, rola i budynki w dobrym stanie. Oferty Oredownika Gdynia. N 7331

24. NAUKA
„Buchalteryjne
Współczesne Wykłady”. Warszawa, Nowogrodzka 43, gwarantuje wieloletnią samodzielną pracę — natychmiastowy wzrost zarobków! Zamiejscowym korespondencyjnie. T 310

26 SZUKA POSADY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy od jednej trzeciej cenie drobnych.

b) Inni
Mam
narzędzia ślusarskie i kartę rzemieślniczą, poszukuje wspólnika do otwarcia warsztatu. Oferty Oredownika, Łódź „Nr. 300”. Zaliczyć znaczek na odpowiedź. N 7472

Młynarz
lat 27 poszukuje posady, świadectwa dobre. Zgłoszenia Łukasiewicz Trzemeszno. N 8668

Przeziębienie
Humor zagraniczny

Przeziębienie
BAYER
TABLETKI ASPIRIN

Humor zagraniczny
dom składem, wieś, kościół, szkoła. Szczegółowe oferty z ceną Oredownika Poznań zd 61 001.

Kupię
gospodarstwo od 3-5 mórg zabudowaniem, okolicy Wrześni. Oferty kierować z podaniem ceny do Oredownika Poznań N 8757

18. DZIERŻAWY
Dzierżawa
pół demu, 7 pokoi z sklepem — nadającym się na wszelkie interesy do wynajęcia od zaraz. — Zgłoszenia: Konin, 3 Maja 61, K. Chaciński. N 8777

Staw
ogrodzony, z rybami i kajakami i domem mieszkalnym i szatnią do wydzierżawienia. Wiadomość Aleksandrów, koło Łodzi. Leczycka 6, F. Gręch. N 8501

Technik
dentystyczny 13 letnia praktyka, poszukuje posady. Oferty Oredownika, Łódź, „Technik”. N 8502

Ślusarz
znający prace mechaniczno-zamkowa, budowlana, instalatorską, blacharską, maszynową przyjmie posadę zaraz. Oferty Oredownika, Poznań zd 61 278

27. WOLNE MIEJSCA
Pomocnik
zegarmistrzowski zdolny fachowiec potrzebny. B. Kowalski, Łódź, ul. Piotrkowska 3. N 8481

Potrzebny
rotynowany buchalter — bilansista, branży włókienniczej. Oferty prosimy składać pod „No 999” Oredownika, Łódź. N 8504

Potrzebna
uczciwa, pracowita służąca, Łódź Sienkiewicza 29, m. 3. N 8457

Fotograf
do samodzielnego prowadzenia zakładu potrzebny od zaraz; ewentualnie sprzedam zakład. Zgłoszenia St. Smigielski, Wierulnia, Turowska 27. N 8771

Czeladnik
krawiecki na duże sztuki potrzebny. Praca stała. St. Bałoniak, Inowrocław, Królowej Jadwigi 10. N 8780

Fryzjerki
dziełnej i kwiata poszukuje. — „Rococo”, Wejherowo, Sobieskiego. zd 61 929

Agentów
chrześcijań do sprzedaży narzędzi rolniczych od wsiach poszukuje „Zniwo” Lwów Kuszewicza. nr 6578-9

Pomocnik
ogrodnicy po wojskowości do większego ogrodu handlowego potrzebny. Odpis świadectw. — Oferty Oredownika Poznań zd 61 076

Fryzjerka
potrzebna utrzymaniu na stałe. Kruzowica, Rynek 13. zd 61 325

W celu
założenia składów konsygnacyjnych, poszukujemy zastępcy — osoby miejscowe odpowiedzialne. Fachowość nie wymagana. Zarobek bardzo wysoki. Oferty „Par” Poznań pod 11.116 P 3395-11.116

Blacharz
czeladnik, zarząd potrzebny na stałą posadę. Stanisław Gregor, Tuchola, Krótka 2. zd 61 329

programy radiowe

KRAJOWE

Poniedziałek, 20 marca.
Toruń — 10.00 koncert rozrywkowy (płyty); 11.15 popularne utw. symf. (płyty); 14.00 wiad. z Pomorza; 18.00 pog. aktualna; 18.10 śpiewa chór żołnierski Dyonu Pomor. Artystów; 18.25 sport; 22.00 aud. marynarska; 22.15 koncert solistów: Z. Drexler-Pasławska — śpiew, T. Kowalski — wiolonczela.

Katowice — 5.30 płyty; 14.00 muzyka w wyk. ork. Rozgłośni Katowickiej; 14.50 giełda; 18.00 „Za miedzą” — audycja słowno-muzyczna; 18.25 sport; — 22.00 „Kochankowie nieba”; Calderon de la Barca, radiofonizacja.

Kraków — 8.10 płyta za płytą...; 11.15 fragmenty baletowe (płyty); 14.00 muzyka z Katowic; 14.55 dziennik sportowy; — 18.00 „Marmur — kamień artystów” — odczyt; 18.10 arie w wyk. St. Romanowskiego (baryton); — 22.00 „Kochankowie nieba”; Calderon w radiofonizacji.

Łódź — 6.35 muzyka (płyty); 14.00 koncert z Katowic; 14.50 giełda; 18.00 rozmowa z słuchaczami; 18.10 muzyka (płyty); — 18.25 sport; 22.10 koncert rozrywkowy tria salonowego.

Wtorek, 21 marca.
Toruń — 10.00 koncert rozrywkowy (płyty); 11.15 A. Dvorak: Koncert wiolonczelowy (płyty); 13.00 dla każdego coś (płyty); 15.15 audycja dla dzieci (płyty); „O periodycznych morskich wydawnictwach słów parę” — pog.; 18.15 sprawy techniczne; 18.25 sport.

Katowice — 5.30 montaż płytowy; 14.00 wiad. gosp.; 14.05 koncert zyczeń; 14.35 „Kukielki śląskie”; 14.55 giełda; 15.15 gawęda o języku polskim; 18.00 „Zagłębie Dąbrowskie ma głos”; 18.15 nowości z płyt; 18.25 sport.

Kraków — 8.10 muzyka (płyty); 14.00 muzyka (płyty); 14.55 sport; 15.15 „Czy wiecie, że...”; 18.00 recital skrzypcowy Wł. Syrewicza.

Łódź — 5.35 muzyka (płyty); — 14.00 koncert zyczeń; 14.50 giełda; 15.15 T. Kudliński — „Uroki”; — 18.00 „W stułeniu rocznicie premier „Fausta”; 18.25 sport.

OGÓLNOPOLSKIE

Poniedziałek, 20 marca.
6.30 audycja poranna; — 11.00 „Ucieczka przed wiosną” — obrazek słuchowiskowy; — 11.15 Tino Rossi i ork. Scott-Wooda (płyty); 11.57 sygnał czasu; 12.00 audycja południowa; 13.00 audycja dla kupców i rzemieślników; 13.30 „Giuseppe Verdi” — audycja muzyczna dla gimnazjów; 15.00 mit grecki: „O królu Midasie” — audycja dla młodzieży; 15.25 rozwiązanie zagadki historycznej dla młodzieży z dn. 3. 3. 1939 r. (ze

PROPONUJEMY LAMPOWICZOM

Poniedziałek, 20 marca.
16.00 Koeningsw. Koncert popołudniowy. — Lipsk i Wiedeń. Koncert rozrywkowy. 17.00 Sztutgart. Koncert z Baden-Baden. — 17.15 Kolonia. Czajkowskiego suity „Dziadek do orzechów”. — Rzym. Recital wiolonczelowy. — 18.15 Koeningsw. Koncert tria Mariana Casadesusa. — 18.20 Lipsk. Mussorgskiego „Obrazki z wystawy”. 18.35 Paris P.T.T. Recital organowy. 19.00 Londyn Reg. Koncert ork. detej. 19.55 Hilversum I. Koncert Chopinowski. —

20.00 Kowno. Koncert symf. Lublana. Recital organowy. — Mor. Ostrowa. Rec. organowy Witkowskiego. W. Eiffla. Sonaty Haendla i Mozarta. 20.10 Lipsk. Muz. niemiecko-węgierska z udz. sol. (sopr. i skrz. Kulenkamp). 20.40 Koeningsw. Koncert symf. — 20.55 Hilversum I. Koncert symf. 21.00 Mediolan. Rec. fortepianowy Erona Petriego. Bruksela fr. Rec. fortepianowy (Chopin, Bach i in.). 21.15 Praga. Symfonia nr 6 „Pastoralna”. Beethovena. — 21.20 Drotwicz. Koncert galowy z Parrya i Londynu, z udz. Chevaliera. 21.30 R. Paris. „Gwiazda” op. Chabriera. Lille. Koncert symf. Bruksela fl. Koncert absolwentów konserwatorium. 22.15 Sztokholm. Koncert ork. i sol. Al. Borowski. Wiedeń. Utwory klasyczne i współczesne na dwie skrzypce. 22.30 Kolonia i Monachium. Muzyka lekka. Strasburg. Koncert symf. Wrocław. Koncert solistów (Grieg, Brahms i in.). — 23.00 Budapeszt. Koncert z płyt. Frankfurt, Lipsk, Wiedeń, Sztutgart itd. Muzyka lekka. Paris P.T.T. Rec. skrzypcowy Thibauda. W. Eiffla. Muz. kameralna. 24.00 W. Eiffla. Koncert ork. i sol., nast. melodie Lehara, Straussa, Suppego i piosenki. — R. Paris. Koncert z płyt. Sztutgart i Wiedeń. Koncert z Berlina.

Wtorek, 21 marca.
15.25 Hamburg. Utwory Verdiego. 16.00 Lahti. Koncert ork. wojskowej. Wiedeń. Melodie wiedeńskie. Wrocław. Koncert rozrywkowy. 17.15 Mediolan. Koncert kwartetu turyńskiego. 18.20 Drotwicz. Muzyka lekka. 18.30 Budapeszt II. Recital śpiewaczy. 18.35 Lahti. Koncert rozrywkowy. 19.00 Sottens. Arie operowe. Londyn Reg. Muzyka angielska. 19.30 Sztokholm. Koncert rozrywkowy. Bruksela fl. Tańce narod. różnych narodów. 19.50 Rym. Koncert z udz. sol. (śpiew). 20.10 Berlin. Muzyka lekka. Koeningsw. Współczesne i dawne melodie wiedeńskie. Królewiec. Koncert symf. (w programie Dvorzak i Brahms). 20.40 Sztokholm. Koncert z udz. Ewy Bandrowskiej-Turskiej. — 20.45 Lipsk. Koncert z Marienbadu. — 21.00 Bruksela fr. „Sylvain” kom. muz. Getryego. Rzym. „Il piccolo Marat” op. Mascagniego (tr. z La Scali). Sztutgart. „Siedem słów Chrystusa na krzyżu” Haydna. 21.10 Hilversum I. Koncert orkiestry. 21.30 W. Eiffla. Utwory Schumanna. Bordeaux. Koncert symfoniczny. 22.10 Hilversum II. Koncert z udz. sol. (fort.). — 22.10 Kolonia. Festiwal Plitznera (z udz. ork. i sol.). 22.20 Monachium. Koncert d-dur Czajkowskiego (skrz.). 22.25 Drotwicz. Utwory Mussorgskiego. — 22.35 Wrocław. Muzyka lekka. — 23.00 Hilversum I. Muzyka rozrywkowa. 23.07 Poste Parisien. Koncert symfoniczny. 23.55 Bruksela fr. „Christus Vincit”. Liszta. — 24.00 Sztutgart. Muzyka lekka. Kopenhaga. Rozmaitości muzyczne. — Drotwicz. Koncert rozrywkowy.

Ogłoszenia 1-lamowy milimetr lub jego miejsce kosztuje: w zwyczajnych na stronie 6-lamowej 15 groszy, na stronie redakcyjnej (4-lamowej): a) przy końcu części redakcyjnej 30 groszy, b) na stronie cawartej 50 groszy, c) na stronie drugiej 60 groszy, d) na stronie wiadomości miesięcznych 1.— zł. Drobnego ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tym 5 nagłówkowych) słowo nagłówkowe drukiem tułstym, 15 groszy, każde dalsze słowo 10 groszy. Ogłoszenia większe wśród drobnych poczynając od ostatniej strony 1-lamowy milimetr 30 groszy. Ogłoszenia skomplikowane, z zastrzeżeniem miejsca — od poszczególnego wypadku 20% nadwyżki. Ogłoszenia do bieżącego wydania przyjmujemy do godziny 10.30, a do wydań niedzielnych i świątecznych do godziny 9.30 rano. Za błędy drukarskie, które nie zniekształcają treści ogłoszenia, administracja nie odpowiada. Ogłoszenia przyjmujemy tylko za opłatą z góry.

Prenumerata w Polsce z odnośnikiem gazety do domu miesięcznie (7 razy w tygodniu) 2,50 zł, za granicą miesięcznie od 3,00 zł do 6,00 zł (zależnie od kraju).
Adres redakcji i administracji Poznań, św. Marcina 70. Telefon: 40-72, 14-76, 33-07, 44-61, 35-24, 35-25; po godz. 19 oraz w niedziele i święta tylko: 40-72. Rekopisów niezamówionych redakcja nie zwraca. — W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w nakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a prenumeratorzy nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania. — Konto P. K. O. Poznań 200 149. Poczta konto rozrachunkowe: Poznań 3, nr kartoteki 05.